THE LIBRARY OF THE
UNIV... 1927 ...ILLINOI

Izhaja vsak dan razen nedelj in praznikov.

Issued daily except Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniški prostori:
2657 S. Lawndale Ave.

Office of Publication:
2657 South Lawndale Ave.
Telephone, Rockwell 4904.

LETO—YEAR XX. | Cena lista je $5.00 | Entered as second-class matter January 28, 1918, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. | Chicago, Ill., petek, 3. junija (June 3), 1927. | Subscription $5.00 Yearly | ŠTEV.—NUMBER 130

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

TAJNA PREISKAVA VANZETTIJEVE ZADEVE

Prav nič se ne izve o mišljenju governerja. — Roy Gould je prepričan, da Sacco in Vanzeti nista morilca.

Boston, Mass. — Priče, ki jih izprašuje governer Fuller glede Sacca in Vanzettija, so bile posvarjene, da naj molče. Skoraj nič se ne izve, kaj governer Fuller misli o tej zadevi. Prijatelji Sacca in Vancettija upajo, da bodeta italijanska delavca pomiloščena, ker sta nedolžna, a ta up jim kali senca neoficijelne govorice, da bo kazen italijanskih delavcev mogoče izpremenjena v dosmrtno ječo.

Izpremenitev smrtne obsodbe v dosmrtno ječo, bi bilo za nedolžna delavca še nekaj hujšega kot smrt. To sta Sacco in Vanzetti večkrat izjavila. Sacco, ki ima dva otroka in ženo, Vanzetti, ljubitelj življenja v prosti naravi, bi šla rajše na električni stol, ko da preživita svoje življenje v ječi.

Ako se smrtna kazen izpremeni v dosmrtno ječo, tedaj bo mogoče konec gibanja za oprostitev dveh nedolžnih delavcev. Mogoče se bo zgodilo, kot s Tom Mooneyjem, o katerem je delavstvo prepričano, da je nedolžen čina, katerega ga dolže, da tako izgineta v pozabljivosti v njunih celicah.

Sacco-Vanzettijev odbor je zelo razočaran, da se zaslišanje vrši tajno. Odbor je posvetil vso svojo moč, da se doseže javno zaslišanje pred petimi ali več nepristranskimi državljani. Laži omreževalnih prič se mogoče zde verjetne, ako se pripovedujejo za zaprtimi durmi, ne drže bi pa, ako bi jih odvetniki izprašali s križnimi vprašanji. Prav resno se upa, da governer zasliši Roy Goulda, preden je dokončal svoje privatno zaslišanje. Gould je stal samo pet ali deset čevljev proč od banditskega avta v South Braintreeju in ena krogla iz banditovih samokresov je prifrčala skozi njegovo suknjo, ko je bil banditski avto na begu. On si je dobro vtisnil v spomin razbojnike in je popolnoma prepričan, da da Sacco in Vanzetti nista bila v banditskem avtu.

Distriktni državni pravdnik je poznal izpoved Goulda. Gould je takoj po izvršenem hudodelstvu izročil policiji svoje ime in naslov in pričakoval je sodnijsko vabilo, da se zasliši kot priča. Prepričan je bil, da bo drž. pravništvo postopalo nepristransko in je prepustil njemu, da se pozove kot priča. Veliko je pa bilo njegovo razočaranje, da ni bil pozvan k prvemu zaslišanju, ko sta bila Sacco in Vanzetti aretirana. Ampak Gould je imel izvršiti tudi druge stvari v svojem življenju. Preselil se je v drugo državo in le po naključju je odvetnik Moore izvedel za njegovo ime. Apel, ki ga je vložil odvetnik William G. Thompson na massachusettsko najvišje sodišče, se je opiral na zapriseženo izjavo, ki jo je Gould napravil, ko je bila obravnava že končana.

Gouldovo pričanje je bilo namenova potlačeno od državnega pravdnika. Katzman je gledal samo na to, da sta obtoženca obsojena ne glede na to, kaj fakti pričajo.

Okrajna ječa in sodišče v zidavi.

Chicago, 2. jun. — Novo poslopje okrajne ječe in kriminalnega sodišča, ki bo stalo sedem in pol milijona dolarjev, je v zidavi na Zapadni 26. cesti in Južni California aveniji. Arhitekt Eric Hall je včeraj izjavil, da bo masivna zgradba iz sivega apnenca gotova v enem letu.

Konflikt med Belgijo in Mussolinijem

Italija je odpoklicala poslanika iz Belgije, ker je Mussolini užaljen vsled Vanderveldejevega obsojanja fašizma. Vandervelde, socialistični zunanji minister, se ne umakne. Demonstracije v belgijski zbornici: "Dol z Mussolinijem!"

Bruselj, 2. jun. — Italija je sklenila odpoklicati svojega poslanika v Belgiji, markija Negrotto Cambiasa, kot znak protesta proti belgijskemu zunanjemu ministru Emile Vanderveldeju, ki je že večkrat povedal kaj misli o Mussoliniju in fašizmu. Kriza je razburila vso Belgijo. Belgijski klerikalci in drugi reakcijonarji, ki so vsled tega jezni na Vanderveldeja, pravijo, da to pomeni definitivni prelom Belgije z bivšim zaveznikom Italijo.

Zadeva je bila včeraj v belgijski zbornici v razpravi, ki pa je bila zelo burna. Zunanji minister Vandervelde, ki je voditelj socialistične stranke v Belgiji, je dejal v svojem govoru, da je poskušal biti skrajno diplomatično uljuden z Italijo, toda Mussolini je končno prišel z zahtevo, da mora Belgija izgnati s svojih tal italijanske politične begunce. To pa je bilo preveč.

"Mussolini zahteva, da zavežemo usta zatiranim," je rekel Vandervelde. "To znači, da moramo pogaziti načela, ki so meso našega mesa. Tega pa ne bomo nikdar storili."

Socialistična in liberalna večina je burno pritrjevala govorniku. Nato je socialistični poslanec Brunfaut iz Bruselja ožigosal Mussolinija, da hujska svoje sosede na vojno in zatira italijanske delavce. Svoj govor je zaključil s klicem: "Živelo italijansko ljudstvo! Dol s fašizmom, dol z Mussolinijem!"

V zbornici je nastala velika rabuka. Socialisti so ploskali, klerikalci pa sikali. Predsednik zbornice je zahteval, da Brunfaut prekliče svoje besede, nakar je Brunfaut dejal na ves glas: "Ničesar ne prekličem, pač pa ponavljam: Mussolini je morilec!"

Dolge ure in slaba mezda ameriških delavk

Delavski department poroča, da ponekod delajo 54 ur v tednu in prejemajo samo $8.50.

Washington, D. C. — Kljub uzakonitvi osemurnika za žene v mnogih državah Unije je še na tisoče delavk, ki garajo po deset ur in več in prejemajo zelo nizko mezdo. Tako poroča delavski department vlade, ki je pravkar zaključil tozadevno preiskavo.

Preiskava se nanaša na osemnajst držav in dokazuje, da ena tretjina delavk v teh državah dela 48 ur v tednu, sedem odstotkov ne več kot 44 in več kot ena petina mora delati 54 ur in več.

Rhode Island je edina država, ki ima za delavke po zakonu zajamčeno minimalno tedensko mezdo $16. V ostalih preiskanih državah so sledeče minimalne tedenske mezde za ženske od najvišje do najnižje: New Jersey $14.95, Ohio $13.00, Oklahoma $13.00, Georgia $12.95, Missouri $12.65, Kansas $11.95, Arkansas $11.60, Tennessee $11.10, Delaware $11, Kentucky $10.75, South Carolina $9.50, Alabama $8.80 in Mississippi $8.50.

OBČINSKE VOLITVE V ŠVICI.

Socialisti niso pridobili le na sedežih, ampak so tudi pomnožili glasove.

Curih, Švica. — Sredi meseca maja so se vršile občinske volitve v kantonih Nuenburg in Ženeva. Socialistična stranka je dosegla viden uspeh. V Nuenburgu je pridobila pet sedežev in je zdaj najmočnejša stranka. V La Chaus-de-Fondsu, ki je znan zaradi urarske industrije, je priborila en sedež več, tako da ima sedaj 22 mesto 21 sedežov. V Le Leclu je socialistična stranka priborila večino, v Ženevi, Versoixu in Vernierju je pa pridobila po en sedež več. V Merynu je priborila tri sedeže itd. Povsod so se socialistični glasovi pomnožili.

UTRGAN OBLAK UBIL 31 OSEB.

Louisville, Ky., 2. jun. — Zadnjo nedeljo se je v tej bližini v nevihti utrgal oblak, ki je zahteval 31 žrtev in je napravil nad dva milijona škode na premoženju v celem okraju Letcher.

Olimpijada čeških delavcev

Vršila se bo od 2. do 6. julija. — V delavskih telovadnih društvih je organiziranih sto tisoč delavcev. — Olimpijade se udeleži do trideset tisoč tekmovalcev.

Praga, Čehoslovakija. — Od dne 2. do 6. julija se priredi druga olimpijada čehoslovaških delavcev v Pragi. Program je obširen in vršile se bodo telovadne in druge športne tekme. V ta namen se je zgradil nov štadij, v katerem bo prostora za 150,000 gledalcev in trideset tisoč tekmovalcev.

Češka delavska telovadna jednota šteje več ko sto tisoč članov in tvori del socialistične stranke. Tu je prostor za mlado generacijo, da se seznani z abecedo socializma in taktiko socialistične stranke v boju za osvoboditev delavstva iz kapitalistične sužnosti. Ta delavska telovadna društva nimajo nobenega stiska s sokolskimi društvi, ki so zopet del buržoazne organizacije za ohranitev kapitalizma. Zaradi tega je ta olimpijada delavskih društev velikega pomena in važnosti, ker pokazuje, kako se vzgaja delavska mladina tam, kjer se delavci zavedajo v velikem številu, da so mezdni sužnji, ki se morajo sami osvoboditi kapitalistične sužnosti, ker ne bo nihče drugi zanje tega dela opravil.

Ta olimpijada, pred katero se je že ena vršila leta 1921, se razvije v veliko mednarodno manifestacijo delavskega razreda. Vršile se bodo tekme v telovadbi in raznih športnih igrah. Telovadne in mladinske organizacije iz Švice, Nemčije in Avstrije se pripeljejo s posebnimi vlaki. Iz Amerike se udeležita te olimpijade dve delegaciji. Socialistične strankine organizacije pošljejo na olimpijado poročevalce socialističnega tiska. Tisti, ki se aktivno udeleže olimpijade, bodo plačali na vlakih le polovico vožnje na čeških železnicah. Formalitete na mejah bodo enostavne in brez uradnega "šimelna". Šole v Pragi bodo služile tujcem za prenočišče.

Ciklon ubil 30 oseb v Holandiji.

Amsterdam, 8. jun. — Včeraj je divjal cikloničen vihar po provinci Gelderland. Tri vasi so bile uničene in 30 oseb je mrtvih in okrog 300 ranjenih.

NOVA FAŠISTOVSKA PREGANJANJA V ITALIJI

Preganjati so začeli časnikarje. Na ta način upa Mussolini še bolj ponemumiti italijansko ljudstvo in držati resnico izpred njegovih oči.

Curih, Švica. — V prvi polovici meseca maja so fašisti pričeli z novimi preganjanji v Italiji. Tajništvo Unije italijanskih časnikarjev poroča, da bodo prizadeti vsi časnikarji, ki so protifašistični ali ki so ob času Matteottijeve afere bili na važnih mestih pri protifašistovskih listih, vsled registracije, ki jo je odredil Mussolini za časnikarje. Registriranje v fašistovski uniji časnikarjev je postavno obvezno. To pomeni, da več kot sto časnikarjev, ki so imeli vpliv v političnem življenju Italije, preden je fašizem z Mussolinijem na čelu zavladal v Italiji, ne bo moglo več izvrševati svojega dela. Fašistovska kot obvezna strokovna organizacija jim bo prepovedala delati. Glavni tajnik fašistovske stranke Turati je zadovoljen z zakonom in izrekel je upanje, da na ta način postane žurnalizem politično orodje Mussolinija in njegove stranke.

Lindbergh se je podal; pride domov 11. junija

Sprejel je brezplačno potovanje na bojni ladji. New York jezen, ker ne more prvi sprejeti letalca.

Washington, D. C. — Charles A. Lindbergh, zmagovalec v letalski tekmi iz New Yorka v Pariz, je v sredo kabliral iz Londona, da sprejme odlok predsednika Coolidga in odpotuje še ta teden s križarko "Memphis", na katero se vkrca v Cherbourgu na Francoskem. Križarka ga povede naravnost v Washington, kjer se vrši velik oficijelni sprejem dne 11. junija.

Sklep, da se križarka z letalcem ne sme ustaviti v New Yorku, temveč ima pluti v Norfolk in od tam po reki Potomac v glavno mesto, je razkačil javne in politične kroge v New Yorku, ki so računali, da bodo imeli prvi čast sprejeti Lindbergha. Toda v Washingtonu se ne zmenijo za newyorško jezo. "Ako so demokratski političarji v New Yorku pobiti vsled tega, ker predsednik prvi pozdravi Lindbergha ob povratku v domovino, imajo moje simpatije in to je vse," je rekel glavni poštar New, ki je v predsednikovem sprejemnem odboru.

New York. — Rene Racover, gledališki magnat, ki se je pravkar vrnil iz Pariza, je povedal, kako je Lindbergh odklonil njegovo ponudbo milijon dolarjev za enoletno filmsko igranje in predavanje z odra. Letalec ni hotel niti govoriti z njim. Enostavno je odmahnil z roko in mu obrnil hrbet.

BRANTING HOČE ŠTUDIRATI SACCO-VANZETTIJEVO ZADEVO.

Vsa Evropa govori o tej aferi.

New York, N. Y. — George Branting, sin bivšega socialističnega ministrskega predsednika v Švediji, je prišel v Ameriko z edinim namenom, da študira Sacco-Vanzettijevo afero. On pravi, da vsa Evropa govori o tej aferi. Ostal bo mesec dni v Bostonu. Intervjuval bo odvetnike in obsojenca, končno se bo pa še podal na mesto, kjer je bil izvršen umor.

4000 ameriških vojakov poslanih v severni Kitaj

Polomija Cangtsolinove armade je naredila veliko zmedo na Japonskem in v taborih drugih velesil. Vsa sila inozemskih čet se zdaj pomiče proti Tientsinu in Pekingu, ki kmalu padeta v roke južnokitajskih revolucijonarjev.

Šangaj, 2. jun. — Poveljstvo ameriške flote v kitajskih vodah je prejelo navodila iz Washingtona, da odpošlje 4000 mož v okoliš Pekinga in Tientsina za "zaščito ameriških življenj in lastnine." Transport "Henderson" je odplul danes s 1800 pomorščaki iz Šangaja proti Tientsinu. Ostalo moštvo sledi. S Filipinov pride sem še okrog 2000 Američanov.

Tukajšnji angleški list "The Shanghai Times" poroča, da so velesile sklenile poslati 20,000 mož s topovi, tanki, strojnicami in letali v severni Kitaj. Japonci so včeraj izkrcali v Tsingtavu tri polke, ki so prišli iz Dairena. C. C. Vu, zunanji minister Kajšekove vlade v Nankingu, je vložil protest pri japonskem konzulu proti nepostavni invaziji kitajske zemlje; Vu svari Japonce, da si nakopljejo sovraštvo Kitajcev s takimi čini.

Voditelji obeh revolucijonarnih frakcij v Hankovu in Nankingu izjavljajo, da bodo v Pekingu v enem mesecu in že delajo priprave za skupno konferenco v glavnem mestu združene Kitajske v svrho, da poravnajo diference med seboj in nastopijo enotno napram velesilam za revizijo pogodb.

Peking, 2. jun. — Diktator Cangtsolin je pobral vse čete iz Mandžurije za obrambo Pekinga. Na čete iz Šantunga in Čihlija se ne zanaša več, ker so dokraja prežete z uporom vsled propagande Kantoncev. Mandžurske čete so njegova zadnja nada. Cangtsolin bi rad sklenil mir, toda dobil je odgovor od Kantoncev, da miru ne bo, dokler ne bo konec njegovega režima in njega samega.

Tokio, 2. jun. — Velika večina japonskih listov in političnih organizacij ljuto protestira proti pošiljanju vojaštva na Kitajsko. Listi groze, da pride radi tega obračun s Tanakijevo vlado čim se snide parlament.

Reakcija dviga svojo glavo v Južni Afriki

Stara potlačevalna predloga za omejitev ljudskih pravic ni bila sprejeta, a nova se kuha.

Captown, Južna Afrika. — Odkar je minila vojna za "ohranitev demokracije," buržoazija po vsem svetu menda tekmuje med seboj, katera bo preje uvedla najbolj nazadnjaške zakone za potlačevanje ljudstva in omejevanje njegovih pravic. Lani so nazadnjaki predložili parlamentu takozvano predlogo za "preprečenje nereda", ki so jo pa nazadnjaki končno opustili, ker je proti nji nastopila delavska stranka z vso energijo, da jo pokolje, še preden pride na razpravo in do zaključka v parlamentu.

Zdaj je ta predloga prišla zopet v novi obleki pod imenom "domača upravna predloga" na svitlo. Vse glavne točke iz stare predloge obsega tudi nova predloga. Ta predloga daje governerju moč, da prepreči sejanje ali razširjenje naukov ali stvari, ki so nasprotne vzdrževanju reda in mira med domačini in ustvarja zapreke njih svobodnemu gibanju.

Predloga ima namen preprečiti propagando med domačini za izboljšanje njih položaja. Dalje ima namen obdržati voditelje domačih delavcev v določenem okrožju, kar bi onemogočilo potovanje iz kraja v kraj. To je gotovo najbolj gnjusna forma sužnosti, v kateri se hočejo obdržati domači delavci, da se tako podžiga še k večjemu plemenskemu sovraštvu med zamorci in belopoltniki.

Volitve za novo mestno dvorano

Chicago, 2. jun. — Prihodnji pondeljek bodo prebivalci mesta Chicaga volili, dali mesto izda bonde v vrednosti 15 milijonov dolarjev za graditev nove kolosalne mestne dvorane, ki je sedaj v načrtu in ki je bila potrjena po mestnih očetih in od governerja. Predsednik okrajnega odbora Anton J. Cermak je dejal, da bo nov avditorij v par letih, ko bo dozidan, vreden nad 50 milijonov za Cook okraj, a stal bo davkoplačevalce le 15 milijonov. Isto je bilo z gozdovi v bližini Chicaga, ki so stali okraj 14 milijonov, a so sedaj vredni 50 milijonov dolarjev, ako bi jih okraj hotel prodati.

Fuller zapel svetovalce v Saccovi zadevi

Governer je naprosil trojico, naj mu pomaga preštudirati afero dveh na smrt obsojenih delavcev.

Boston, Mass. — Governer Alvin T. Fuller je naznanil v sredo, da je dobil tri svetovalce, ki mu bodo pomagali dognati vsa dejstva v zadevi Sacca in Vanzettija.

Svetovalci so: sodnik Robert Grant, predsednik univerze Harvard Abbott Lawrence Lowell in predsednik Massachusetts Instituta Samuel W. Stratton.

TRIDESETLETNICA SRBSKEGA DELAVSKEGA LISTA.

Preživel je preganjanja Obrenovičev.

Curih, Švica.—Dne 24. aprila t. l. so srbski socialisti praznovali tridesetletnico svojega lista "Radničke Novine," ki je bil ustanovljen leta 1897. Pred njim je izhajal "Radnik", ki ga je ustanovil Svetozar Markovič in ki je bil prvi socialistični list na Balkanu. Slovenci in Hrvati so še pred njim pričeli izdajati socialistične liste. Med Slovenci sta izšla Delavski list in Delavec.

Krut in brezobziren sistem Obrenovičev je zatri "Radničke Novine", a leta 1900 in 1901 sta ta list nadomestila "Napred" in "Radnički list", "Radničke Novine" so pa pričele kljubtemu izhajati ponovno leta 1902. Ta list je postal dnevnik, pri katerem so sodelovali Dragiša Lapčević, Dimitrij Tuzovič in Dušan Popovič. Vojna in njene posledice so tudi vanj zarezale globoko in danes izhaja kot tednik, ki zopet pridobiva na moči in vplivu.

Čikaški župan povabil sem tri kralje.

Chicago. — Župan Thompson je 1. junja osebno povabil švedskega, norveškega in danskega kralja ter predsednika finske republike, naj pridejo v Chicago leta 1933, ko se bodo vršile velike slavnosti ob stoletnici mesta. Charles Peterson, mestni blagajnik, ki je te dni odpotoval v Evropo, je odnesel županovo vabilo, ki ga izroči kraljem osebno.

ZBOROVANJE RUMUNSKIH SOCIALISTOV

Navzočih je bilo 56 delegatov. Nevarnost fašizma v Rumuniji. — Na zborovanju je bilo zastopanih 41,000 volilcev.

Bukarešt, Rumunija. — Kongres rumunskih socialističnih strank se je vršil v prvi polovici maja t. l. v Bukarešti. Trajal je tri dni. Dozdaj so bile v Rumuniji štiri lokalne socialistične stranke v socialistični federaciji. Nepovoljni izid zadnjih parlamentarnih volitev pripisujejo veliki avtonomiji, ki so jo vživale te lokalne socialistične stranke. To je dalo povod, da se združijo vse štiri lokalne socialistične stranke v socialdemokratično stranko Rumunije.

Nova pravila dajejo veliko svobode glede propagande provincijalnim zastopom, a politična kontrola je centralizirana. O izdajanju strankinih listov bo odločal osrednji odbor stranke.

Na kongresu je bilo 56 delegatov, ki so zastopali 41,000 volilcev. Kot gost je prisostvoval zborovanju ogrski socialistični poslanec Farkas.

O delavski in socialistični internacijonali je poročal Pistinger, ki je zaključil svoje poročilo z besedami, da bo rumunska socialistična organizacija napram internacijonali storila svojo dolžnost, akoravno je šibka. Pistinger je poročal tudi o političnem in gospodarskem položaju v Rumuniji. Naglašal je fašistično nevarnost v Rumuniji, ki tlači ljudstvo, ker ni orodje v interesu kapitalizma, ampak je le orodje za obogatenje nekaterih političarjev. Delavski razred odklanja vsako zvezo z Italijo in protestira proti vpostavljenju Habsburžanov na Ogrskem, kajti vpostavljenje Habsburžanov ne ogroža le demokracije v Avstriji in Čehoslovakiji, ampak stavi v nevarnost tudi mir.

Kongres je izvolil tudi strankino eksekutivo.

Anglija največji zarotnik, pravi Rikov

Predsednik sovjetske vlade je dejal, da Anglija izziva vojno, ki jo naloži na rame drugim.

Moskva, 2. jun. — Aleksij Rikov, predsednik sveta ljudskih komisarjev, je snoči na plenarni seji moskovskega sovjeta rekel, da prelom Anglije s sovjeti je predhodnik vojne. Mednarodna situacija je zelo slaba, je dejal Rikov. Nevarnost vojne preži iz vseh kotov. Angleška vlada bo skušala provocirati vojno s sovjeti, nakar naloži bojevanje na rame svojih podložnih ljudstev.

Rikov je tudi rekel, da vse obtožnice angleške vlade od leta 1921 napram sovjetom bazirajo na ponarejenih dokumentih. Anglija ima od začetka svoje špijone v Rusiji. Skupina vohunov, ki so bili v službi angleških interesov, je zdaj v zaporu in eden je bil že ustreljen. "Anglija je največji zarotnik na svetu," je dejal Rikov.

Boksar ubil boksarja.

Kansas City, Kans. — Sammy Mandell iz Rockforda, Ill., lahak setovni šampijon v rokoborstvu, je sredo zvečer v tukajšnjem "ringu" ubil Steve Adamsa, rokoborca iz South Chicaga. Mandell je med boksanjem sunil Adamsa pod srce s tako silo, da je Adams obležal mrtev. Mandell je bil aretiran in izpuščen proti varščini $5000. Zagovorjati se bo moral radi uboja.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) $5.00 na leto, $2.50 za pol leta in $1.25 za tri mesece; Chicago in Cicero $6.50 na leto, $3.25 za pol leta, $1.65 za tri mesece, in za inozemstvo $8.00.

Naslov za vse, kar ima stik z listom:

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada $5.00 per year; Chicago $6.50, and foreign countries $8.00 per year.

MEMBER of THE FEDERATED PRESS"

138

Datum v oklepaju n. pr. (May 31-1927) poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

PRIVATNI BIZNIŠKI INTERESI IN VLADNO TRGOVSKO BRODOVJE.

Vojna je rodila vladno trgovsko brodovje. Takrat so privatni bizniški interesi z veseljem pozdravljali gradnjo vladnega trgovskega brodovja, zakar so seveda imeli svoje razloge. Kakor niso bili zmožni ob vojnem času obratovati ameriških železnic, ravnotako ali pa še manj so bili zmožni graditi trgovske ladje in jih obratovati. Posledica te nezmožnosti privatnih bizniških interesov je bila, da so v vojnem času podpirali, da vlada prevzame kontrolo nad ameriškimi železnicami in gradi in obratuje trgovske ladje, kajti pri tem so računili, da se vrnejo železnice in se jim izroče trgovske ladje po končani vojni.

Privatni bizniški interesi so železnice že zdavnej spravili pod svojo kontrolo. Kako se je to zgodilo, je našim čitateljem dobro znano. Še preden so bile zopet železnice v njih rokah, so pričeli s propagando, da dobe tudi trgovske ladje v svojo pest.

Te trgovske ladje so bile zgrajene z ljudskim denarjem. Stale so milijone in milijone dolarjev. Vlada je izdala obveznice za vojno posojilo in teh obveznic niso kupovali le milijonarji, ampak kupili so jih tudi delavci in farmarji. Denar, ki je prihajal od teh obveznic, je vlada porabila za vojne naprave, pa tudi za gradnjo ladij. Da se plačajo obresti od teh obveznic in izplačajo obveznice, katerih rok je potekel, mora ljudstvo plačevati davke. Ker je dohodninski naraščajoči davek skoraj odpravljen in je v primeri z drugimi davki le še drobtina, odpade ogromni del davka na ljudstvo.

Propaganda, da se vladne trgovske ladje prodajajo privatnim bizniškim interesom, je pričela po vojni. Posrečilo se jim je dobiti v pest nekaj najboljših ladij in po skromno nizki ceni. Privatni bizniški interesi pa s tem še niso zadovoljni. Njih lakomnost gre za tem, da se popolnoma polaste vladnega trgovskega brodovja, vrh tega pa še hočejo, da jih vlada subvencijonira, da lahko obratujejo te trgovske ladje.

To je višek nesramnosti privatnih bizniških interesov, kajti če se subvencijonirajo privatne parobrodne družbe, da lahko obratujejo ladje, ki so jih kupili za skledo leče, tedaj imajo delavci in oni farmarji, ki so najemniki in nimajo svojih poslopij in svojih farm, pravico zahtevati, da se jim zgrade hiše in oddajo zastonj in brez najemnine farme v obdelovanje. Ako bi delavci in farmarji kaj takega zahtevali, do česar so bolj upravičeni, kot privatni bizniški interesi do ladij, ker vse bogastvo v Združenih državah je ustvarilo delo in ne privatne barantije, bi privatni bizniški interesi zakričali, to je socializem.

Skozi leta je imelo vladno brodovje izgubo. Obračati se je pričelo na bolje. Izgledalo je, da se ta izguba kmalu poravna, ako vladno trgovsko brodovje dalje razvija parobrodne črte in trgovske stike. Zborovala je trgovska zbornica Združenih držav, organizacija, ki služi privatnim velebizniškim interesom, da zastopa njih koristi. Ponovila je zahtevo, da se mora vladno trgovsko brodovje izročiti v obratovanje privatnim bizniškim interesom in da ti privatni bizniški interesi dobe podporo na eden ali drug način. Komaj je bilo zborovanje končano, je pa brodovna korporacija poročala, da je vladno trgovsko brodovje v teku zadnjih deset mesecev imelo $137,000 dobička. Obratni stroški so se znižali za $1,800,000 v teh deset mesecih. V službi je veliko več ladij, kot jih je bilo pred deset meseci.

Privatni bizniški interesi so spoznali, da je vladno trgovsko brodovje v resnici razvilo trgovino in da so zdaj znamenja tukaj, da bo to trgovsko brodovje nosilo dobiček. In tako so zopet dvignili svoj glas veliko močneje, pa ne v interesu ameriškega ljudstva, temveč v interesu svojih lastnih žepov, da se ameriško vladno brodovje izroči njim v obratovanje.

Ura je prišla, ko obeta trgovsko brodovje dobiček, mislijo privatni bizniški interesi, zato pa stegnimo svoje šake po njem.

SLIKE IZ NASELBIN

Iz West Virginije.

Widen, W. Va. — Neprestano čitam dopise v Prosveti od vseh strani druženih držav, pr nikdar ne morem ničesar opazit iz te naselbine. Ker je potrebno da rojaki kaj vedo tudi od t čudne naselbine, bom torej na pisal ta kratek dopis.

Na 17. maja so nam nabili le pake, v katerih naznanjajo, d novi rudarji dobe po 25c man od vozička naloženega premoga Tudi staremu rudarju niso pri zanesli in bo prizadet, ako osta ne le en sam dan doma. Tekon šestdeset dni ima tudi da po 2 centov manj pri vozu. Na ka takega pa še nisem nikjer na letel.

Naša naselbina je podobn velikanskemu kotlu, v katerem se mešajo ljudje; izhoda pa no benega nikjer. Delajo na vs pretege noč in dan, dobi pa del tudi kdor pride. Ravno sedaj s vsa stanovanja polna in mislim da še nikoli ni bilo toliko ljud v tem kraju. Rojakom tore svetujem, naj ne hodijo sem i skat dela. Slabo je bilo že pre dovolj, poleg tega pa so še no vo zaposlenim utrgali po 25c oc voza. Organizacije tu še ni bi lo, ker je organizatorjem sploh nemogoče priti v ta kraj.

Žalostno je to življenje, ven dar pa smo imeli dokaj veselj dne 22. maja, ko se je mlad Slo venec John Panger zaročil z gdč Emilijo Heblin, po rodu Hrva tico. Veselica je trajala celi dan tudi v noč. Potem pa je pri šel na vrsto gospod Mračnik, k nas je vso noč vodil po nasel bini in razbijal po glavah. Na slednjega dne ni bilo mogoče it na delo, zato pa smo sedaj "short" za 25c na vsakem vozu premoga. Ali take veselice bi n pustil, čeprav bi bil 50c "short." Veselica se je vršila pri Georgu Kralju. Vsem gostiteljem se le po zahvaljujem, mlademu paru pa želim obilo sreče. — **Poro čevalec.**

Novice iz Springfielda.

Springfield, Illinois. — Dne 24. maja zjutraj je klical telefonski zvonec iz Nokomisa, od koder so naznanili: Tvoj prijatelj D. Sanuškar je umrl. Pogreb bo jutri. Takoj drugo jutro sem se odprvil od doma na devetdeset milj dolgo pot, čeprav v slabem vremenu. Ker sem prišel še zgodaj v Nokomis, sem šel še prej obiskat starega prijatelja v štiri milje naprej oddaljenem Wittu. Ta moj prijatelj je večni pečlar z otroci. Pred leti mu je umrla žena in zdaj sam životari s tremi otroci. Poklical jih je in ko sem jih povprašal, so mi povedali, da je sin star dvanajst, sestra devet in mlajša pa sedem let. Priznati moram, da skoraj boljše znajo slovensko kakor jaz in znajo tudi lepo čitati in pisati slovensko. Imajo tudi pisalni stroj s slovenskimi črkami. Najrajši pa čitajo Prosveto. Vprašali so me: "Stric, vi se pa nič ne oglasite v Prosveti." Pojasnil sem jim, da ni dobro večkrat nadlegovati urednika Prosvete.

Ura se je pomaknila precej naprej. V tem času sta oče Luka in njegov sluga Martin spretno sukala v kuhinji kakor kaka mlada dekleta s predpasniki in ko so se odprla kuhinjska vrata, so zavonjale vseh vrst dišave. "Dinner time!" je zadonelo in urno smo bili klicani h kosilu. Nosil je na mizo vseh vrst vabljivih jedi in med temi tudi pravi Kranjski gulaš.

Potem pa na pogreb za prijateljem D. Sanuškarjem. Na kratko povedano: Bil je naprednjak, v več društvih in tudi mestni odbornik. Bolehal je kakih par let, nazadnje pa je prišla vodenica in ni se mogel braniti. Zapustil je ženi šest otrok, tri male in tri že sposobne za delo. Prvi je učitelj na ljudski šoli.

Bil je pretresljiv prizor, ko so zaprli raken. Obupno so jokali žena in otroci za dobrim možem in očetom. Istočasno pa je bil strašen naliv, grmelo je in toča je padala. Zbranega je bilo veliko občinstva vseh narodnosti.

Napotil sem se domov s svojim avtom in svojo boljšo polovico. Imela sva neprijetno vožnjo, kajti skoraj na dvajsetih krajih je voda preplavila trdo cesto, ponekod tako visoko, da bi bil skoro ostal v vodi, pa vendar sem srečno prijadral skozi. Poguma je pa bilo treba Lindberghovega. Samo nagrade nisem nobene prejel za to. — **A. Gorenz.**

Važno za člane št. 347 v McKeesportu, Pa.

Vsi člani društva Dalmatinska Slovenska Sloga št. 347 S. N. P. J. se pozivajo, da pridejo na redno sejo dne 5. junija ob treh popoldne v isto dvorano. Na prošli seji je bilo namreč zaključeno, da se prihodnja redna seja ne vrši drugo nedeljo kot po navadi, to je 12. junija, temveč en teden prej, to pa radi piknika, ki se vrši 12. junija na farmi M. Štokana, 10. Ward, McKeesport, Pa. Dolžnost vsakega člana in članice je, da pride na piknik. Obenem vabimo vse občinstvo mesta McKeesport in okolice, da poseti naš piknik in se zabava z nami. Igrala bo dobro znana glasba. Nečlani imajo prost vstop, člani pa plačajo vstopnino, če pridejo na piknik ali ne. Torej vsi veselo na piknik dne 12. junija t. l. v deseto Wardo! — **Marko Zabich,** predsednik in **John Martinich,** tajnik.

(Op. ured.: Gornje vabilo je prišlo prekasno za zadnjo uradno številko Prosvete.)

Naznanilo in zahvala.

Bridgeport, Ohio. — Žalostnim srcem naznanjam sorodnikom in znancem, da je kruta in nepričakovana smrt pretrgala nit življenja mojemu nad vse priljubljenemu soprogu Antonu Požar dne 18. maja t. l. Pogreb se je vršil dne 20. maja iz hiše žalosti na Union pokopališče v Sanklersvill, Ohio. Pokojni je bil rojen v vasi Rupa, občina Jelšane, Istra. Bolehal je že dalj časa na srčni hibi; na zadnje se ga je lotila še pljučnica, kateri je podlegel.

Na tem mestu se najlepše zahvaljujem njegovemu bratu in soprogi Jožefu Požar za vence in pomoč v njegovi bolezni in smrti; nadalje se zahvalim mojim bratom Franku in njegovi soprogi, Aleksandru in njegovi soprogi, Vincencu in Belu za darovane vence in tolažbo v uri nesrečne smrti mojega soproga, hvala tudi Antonu Smaili in njegovi soprogi za udeležbo pogreba; dalje lepa hvala vsem, kateri so darovali avtomobile brezplačno. Zahvalim se društvu št. 258 S. N. P. J., katerega je bil član pokojni, za darovano svoto mesto venca, nadalje se zahvalim bratskemu društvu št. 13 S. N. P. J., katero je zastopalo prvo društvo, da je bil pokojni dostojno pokopan.

Pokojni zapušča v stari domovini mater, brata in dve sestri; v Združenih državah brata, svakinjo, več ožjih znancev in prijateljev. Pokojni je bil mirnega značaja in je bil priljubljen med rojaki, kar je pričal njegov pogreb. Še enkrat lepa hvala vsem za pomoč in tolažbo. Tebi pa dragi soprog, zavedno spomin na tebe med nami bo živel, vedno, dokler ne pridemo za teboj. Naj ti bo lahka ameriška gruda.

Žalujoča soproga, **Albina Požar,** Bridgeport, Ohio.

Piknik v La Sallu.

Naznanajm vsem članom Slovenske narodne podporne jednote v La Sallu in okolici, kakor tudi drugim društvom, da bo društvo št. 53 S. S. P. Z. priredilo piknik dne 5. junija na prostorih F. Livka. Ako bi bilo slabo vreme, se bo piknik vršil prihodnjo nedeljo. — **J. Brejc.**

Seje.

Telluride, Colorado. — Društvo št. 435 poziva vse člane, da se redno udeležujejo društvenih sej, ki se vrše vsako tretjo soboto v mesecu v navadnih prostorih. Pričetek sej je ob osmih zvečer. Vsak naj se ravna po pravilih in vsak naj vrši svojo dolžnost in potem nas ne bo treba zopet opominjati iz glavnega urada. — **Tom Kukulan,** tajnik.

Poziv.

Prosim brata iz Springfielda, Illinois, kateri je prodajal "tickete" radi pokojnega brata Gabriela Copija, naj se zglasi pri tajniku Louisu Mahkovtzu, 607 North Charles street, Carlinville, Ill. — **Tajnik.**

Pismo iz Slovenije

V zadnjem času opažam v "Prosveti" obilico političnega gradiva iz Jugoslavije; zato upam, da ne bo odveč, če vam nekaj malega poročam o naših slovenskih razmerah.

Vsi slovenski "Amerikanci" veste, da se nam sedaj v Sloveniji ne godi ravno najboljše. Gospodarska kriza, ki je tudi v drugih državah doma, nam prav nič ne prizanaša. Največja reveža v tem oziru sta kmet in delavec. Oba pritiska k tlom kapitalist, ki pa v Sloveniji razen nekoliko izjem, še ni ravno največji. Vsi skupaj pa trpe pred neznosnimi davki, samo s tem razločkom, da zadnji prevali vse na delavca in kmeta. Tako je faktično danes kmet in delavec najbolj obložen z davki, četudi indirektnimi. Majhen zaslužek — če je — in pa velika draginja življenskih potrebščin sta stalna gosta našega delavca, in seveda enako tudi kmeta. Če se le malo ozremo nazaj na povojna leta, vidimo, da kmetije prol padajo druga za drugo. Tiste pridelke, kar jih ima kmet naprodaj, s težka spravi v denar, kar pa mu je potrebno za vsakdanje življenske potrebe, pa mora zelo drago plačati. Posledica je, da se kmetje zadolžujejo, kar jih bo seveda privedlo v propast. K vsemu temu pa pridejo še vremenske katastrofe, ki nas zadnje čase tako rade obiskujejo. Tako smo ravno te dni dobili po celi Sloveniji zelo hudo slano, ki je veliko pridelkov povsem uničila, nekaj pa poškodovala, tako da bo imel kmet velikansko škodo, ki gre v celi Sloveniji v milijone. Kaj pa to pomeni za gospodarstvo dežele, si pa itak lahko mislite.

Kot veste, je Slovenija zelo bogata na lesu. To je imelo za posledico, da je veliko lesnih trgovcev obogatelo, posebno po vojni, ko je bilo vsled izčrpanih lesnih zalog velikansko povpraševanje po lesu. Zatem pa, ko se je trg napolnil, bilo je nekako pred tremi leti, je nastal tudi v lesni trgovini velik zastoj, pri katerem so bili v prvi vrsti prizadeti delavci, katerih je samo pri gozdni in lesni obrti blizu 12,000, ako bi delali celo leto. Faktično pa je zaposlenih — ker je tu po večini sezonsko delo — veliko več. Leta 1924 se je porabilo v Sloveniji 173,800, izvozilo pa 1,022,338 kubičnih metrov stavbnega lesa, drv pa se je porabilo 302,560, izvozilo pa 521,976 kubičnih metrov. Naravna posledica tega je, da naš kmet zelo veliko seka vsled takih razmer, kar ga bo privedlo s časom v popolno propast. Slovenija pa bo gospodarsko izčrpana in kaj tedaj? Če bi bilo izseljevanje mogoče, bi že še nekako šlo, toda zaenkrat in to očividno v doglednem času še ne bo mogoče. Zato bo treba najti kake druge vire, da se bo ljudstvo preživelo. Za vse to pa so na vidiku zelo slabe perspektive. Tudi vsa ostala obrt in industrija propadata in dostikrat je mal obrtnik še večji revež kot delavec, to ponajveč vsled tega, ker kmet in delavec nimata denarja, da bi ga plačala. Posledica je zadolževanje na vseh koncih in krajih. O trgovini se pa že sploh ne splača govoriti, v tako mizernem stanju se nahaja.

Kar pa se velikega kapitala tiče, posebno v lesni trgovini in industriji, posebno z ozirom na Italijo, kamor prodaja naš les, pa tudi preživlja težke ure, ker italijanska valuta (lira) nima nobene stabilnosti. Sedaj je zelo visoka in kdor bi pričakoval, da bo sedaj prodal les za drag denar, se zelo moti. Nezaupanje v liro v Italiji in njen nenaden porast vplivata toliko, da skoro nikdo ničesar ne kupi. Zato so v Italiji še neznosnejše razmere nego pri nas; vse je v zastoju, kar je v največji meri pripisati skoku lire.

Tako se nam godi v Sloveniji, o čem drugem morda prihodnjič.

Občinske volitve v Sloveniji.

Letos se bodo vršile skoro po vsej Sloveniji občinske volitve. Zakonita doba bo po večini potekla in zato se marsikje volilci že precej dobro pripravljajo, posebno meščanske stranke, ki se jim gre za tem, da si v prvi vrsti zasigurajo svoje male postojanke, od katerih gredo potem njihove organizacije navzgor. V nekaterih krajih, posebno industrijskih pa se briga zato tudi delavstvo, čeprav je slednje bolj apatično z ozirom na stare in bogate izkušnje. — Izmed večjih krajev so sedaj razpisane volitve v Celju, drugod bodo pa polagoma sledile. V sami Ljubljani pa vlada na magistratu še zmerom vladni komisar, ker je to v interesu gotovih strank. Tako se gazi takozvano samoupravo.

Spoznanje svojega otroka

Malenkostne duševne težave otrok, kot nagnjenost k nagli jezi, nemirno spanje s težkimi sanjami, boječnost, pretirana sramežljivost itd., so stvari, ki jih starši ne smejo prezirati. Ako se taki simptoni pojavljajo čez količkaj daljšo dobo, utegnejo dovesti do resnih duševnih bolezni v kasnejšem življenju. Da do teh ne pride, treba skrbeti, ko je otrok še mlad.

"Vsi otroci so več ali manj taki," je poudaril dr. Brown od zdravstvenega oddelka države New York, "ali ako so te težave skrajne vrste in vztrajajo, tedaj pomenja, da niso otroci povsem duševno normalni. Otroci bi morali biti telesno zdravi, razmeroma srečni in imeti precej samoobvlade; ako so drugačni za nekoliko časa, potem treba nekaj storiti, da se njih stanje popravi.

Mogoče je, da vzrok tiči v nepravilni vzgoji doma ali v šoli. Morda je preveč discipline, zmerjanja in pikanja. Mogoče je, da otrok ni v primernem šolskem razredu in postane malodušen. Morda je otrok nervozen in izčrpan radi kake telesne hibe, kot na pr. radi slabih zob ali oči. Nekateri otroci pa tudi so posebno občutljivi in to treba vpoštevati.

Nekateri otroci niso učenjaki po naravi in so počasni v svojih naukih ali pa so nekoliko zakasneli v svojem razvoju. Učitelj se morda ne zaveda, da je ta okolščina kriva otrokove težave, in utegne domnevati, da je otrok trdovraten in noče poskusiti ali da je len in noče osredotočiti svojih misli. Potom psiholoških preizkušenj je mogoče ugotoviti, da-li je otrok len ali pa da-li je zaostal v svojem razvoju. Šolsko delo otroka mora biti primerno njegovemu duševnemu stanju. Ti zaostali otroci utegnejo kasneje doseči ostale, ali bolj pogostoma se godi, da počasi napredujejo tekom vsega šolovanja. Mnogi izmed njih ne bodo nikdar učenjaki, niti se ne bodo veliko zanimali za učenost. To pa še ne pomenja, da niso dobri za druge stvari. Iz njih se morda razvijejo ljudje, ki znajo bolj delati kot misliti. Nekdaj bodo morda obogateli s svojim delom, ali Einsteinove teorije ne bodo nikdar razumeli.

Drugi otroci, ki ne napredujejo, so nervoznega značaja. V splošnem niso umsko zaostali, narobe bolj pogostoma so prezgodaj razviti. Navadno so nemirni in preveč aktivni; ne morejo ostati mirni niti za trenutek in neprestano brbljajo z drugimi sošolci. Prevzamajo se, da ne morejo jesti gotovih jedi. Taki otroci imajo vedno bujno domišljijo in radi čitajo povesti pustolovcev. Nekateri ljubijo pesništvo in glasbo bolj kot drugi otroci. Dostikrat ne morejo zaspati, ko so bili v kinematografu. Nervoznost pri otrocih utegne biti posledica nezdravja. Podhranjeni otroci so dostikrat nervozni. Pri mladih otrocih utegne biti razlog preveč razburjenja doma; to se zlasti vidi v družinah, kjer je mnogo otrok in je vedno doma mnogo živahnosti. Dostikrat treba spraviti take otroke v drugo okolico.

V vseh takih slučajih je velike važnosti preprečiti, da ne nastane večje zlo. Ako otrok ostane čez daljšo dobo nesrečen, nestalen in se slabo ponaša, vse njegovo nadaljno življenje more biti skaženo in se kasneje utegnejo razviti duševno bolezni. Ako pa posvečamo otroku primerno skrb, dokler je še mlad, ga utegnemo obvarovati pred nesrečnim življenjem v bodočnosti. — **F. L. I. S.**

ŽARKOMET

Pupinov dokaz.

Profesor Pupin je rekel zadnji teden v Chicagu, da ima veda dokaz o eksistenci Boga. Dokaz je: človek ustvarja, zato je moral biti sam ustvarjen. Nadalje je rekel, da ima vsaka živa stvar dušo. S tem se ni bogvekako prikupil našim fundamentalistom, ki ne privoščijo duše topolu, hrošču niti oslu.

"Dokaz" je Pupinov, ne vedin. Veda ne ve ničesar o Bogu, Pupin pa ve — in to je dokaz, da se je Pupin postaral ne le fizično, temveč tudi na mišljenju.

Ako je človekovo ustvarjanje dokaz njegove ustvarjenosti, tedaj mora Pupin (ali kdo drugi) pojasniti, zakaj ni človek takoj prvi dan izumil in odkril vse to, kar ima danes — zakaj je prišel po dolgih tisočletjih in desettisočletjih do vporabe električne sile, s katero danes tako lahko razpolaga Pupin, in še danes nima vsega. In če je bil prvi človek ustvarjen docela razvit v vseh ozirih, zakaj pridejo njegovi potomci na svet take reve brez vsake moči in sposobnosti, da je treba cele vrste let preden pridejo k pameti in začnejo ustvarjati?

Vsak človek — in vsako živo bitje sploh — je sam na sebi živ dokaz evolucije, ki poteka iz malenkostne stanice.

* * *

Letalska vest.

Jugoslavija se ponaša z dobrimi letalci, toda velikonočna vlada še ni zletela nikamor. To je slabo znamenje za jugoslovansko avijatiko.

* * *

Jež meditira.

Draga krtačarska kompanija! Pisano polje je zašlo v koruzo, jež se pa brije, zato vas prosim, da mi oprostite za nekaj časa. Tiste uganke, ki mi je bila zastavljena, nisem imel časa rešiti, jo je pa drugi namesto mene. Po človeku zasužnjena žival z dolgimi ušesi je torej rešena sužnosti! Rad pa bi vedel, kdaj bomo rešene mi, božje živalice s kratkimi ušesi . . . Milwauški Jež.

* * *

Črna kibicarija.

V vrstah spominske parade zadnji pondeljek po čikaški Michigan ave. je mencalo tudi par ducatov Italijanov v črnih srajcah. Igrali so se fašiste. In čikaška policijska ter vojaška oblast jim je to dovolila. Pa so rekli, da v Chicagu ne bo več fašizma, kadar bo Big Bill spet župan.

* * *

Naval v Canonsburg.

Ali si posvetil zadnjo nedeljo v Canonsburg, Pa.? Videl bi bil silno množico rojakov, ki je pridrla od vseh strani v naselbino. Naši trgovci so izgubili vse, kar so imeli pod streho in še niso mogli postreči množici. In dvorana, katero so invadirali? Bila je premajhna! Tak je bil rezultat nasprotovanja uprizoritvi "Hrbtenice" v Canonsburgu. — Eden iz množice.

* * * *

Le dajte se — dokler je čas.

Dragi Žarkometar! Vidiš, kako tvoji žarki vlečejo? Imamo že vsakovrstna imena v družini, celo "Koš krompirja", da ne bomo lačni. Krtačar, Krtačica, Bodeča roža, Jež, Strigljavka itd., le dajte se, dokler Žarkometu na zmanjka dobre volje. Vsaka reč traja le nekaj časa — in tako bo nekega lepega dne tudi našega veselega kavsa konec v tej koloni; dobili bomo vsi skupaj "abšid" kakor ga je dobil oni prijatelj stolovih nog od svoje boljše polovice. — Ti Bodeča mi pa pošlji svoj pravi naslov. Ne bom več dolgo čakala s švojo uganko, ker se bojim, da mi kapljica izgine kot kafra. Tega pa ne bi rada videla. Ker te že tako dolgo čaka, hočem, da jo dobiš. Pozdrav od Kanalje iz Iowe.

* * *

Kogar se tiče.

Bolnik, Midway, Pa.: Uredništvo ne izdaja imen. To, kar navajate, še ni dokaz, da ste ravno vi prizadeti.

K. T. B.

Agitirajte za "Prosveto"!

Politični pregled po Jugoslaviji

NOVA POLITIČNA KONSTELACIJA OGROŽA SVETOVNI MIR.

(Izvirno Prosveti.)

Jugoslavija na strani kontinentalnega bloka.

Pred vojno je bila Evropa razdeljena v razne zveze. Trozveza Nemčija-Avstrija-Ogrska-Italija, ki je pred vojno obstojala, je med vojno razpadla. Rusija in Francija so imele pred vojno sporazum, ki se je med vojno spopolnil in spremenil v antanto. Antanti se je pridružila Italija. Revolucija je antanto oslabila: izstopila je Rusija. Po vojni se med bivšimi nasprotniki poojstrujejo nasprotja. Francija in Italija dolgujeta velikanske vsote Angliji za vojne dobave. Postali bi popolnoma finančno odvisni od Britanije, ako bi redno plačevali dolgove. Toda nato niti ne mislita, zato je posebno med Francijo in Angleško napeto razmerje.

Anglija je francosko kontribucijsko politiko prva leta celo podpirala, da bi njen dolžnik Francija ne bankrotiral. Sedaj si je dolžnik opomogel, dolgov pa noče plačevati. Italija je malo pohlevnejša in ni tako nevaren kapitalističen konkurent kot Francija. Zato jo Anglija protežira in vedno bolj in bolj veže nase.

Kolikor bolj izgublja Anglija v Aziji, na Kitajskem, ter v Ameriki vsled konkurence Združenih držav, toliko bolj se angleškemu kapitalu zbujajo apetiti na Evropo. Predvsem bi rad pokoril Rusijo, ki predstavlja ogromen trg in bogat vir surovin, ki jih rabi angleška industrija. Dokler pa je to nedosegljivo, se plasira angleški kapital v Avstriji, na Madžarskem, v Bolgariji in v Italiji.

Z ustvaritvijo srednjeevropskega železnega trusta se je francosko-nemška težka industrija sporazumela. Ta sporazum je brez dvoma naperjen proti britanskemu imperijalizmu na kontinentu. Ta gospodarski sporazum tvori podlago nove evropske konstelacije.

Evropa se vedno bolj deli v dva tabora:

I. Kontinentalni na čelu z francosko-nemško zvezo,

II. Britanski na čelu z veliko Britanijo.

H kontinentalnemu bloku se nagiblje mala antanta: Poljska, Češkoslovaška, Rumunija in Jugoslavija.

V veliko kritanskem bloku se združujejo Italija, Španija, Grčija, Madjarska in Bolgarija.

Oba ta bloka evropskih sil se borita za nadvlado evropskega posebno vzhodno evropskega ruskega in podonavsko-balkanskega tržišča. Zato Rusija in Turčija, ki predstavljata objekt, — nista ne v enem, ne v drugem bloku, temveč vodita sporazumno boj proti imperijalizmu enega in drugega, spretno izkoriščajoč — nasprotstva med njimi.

Ta nasprotstva med tema dvema kapitalističnima blokoma se posebno jasno izražajo v društvu narodov, ki hoče premostiti ta nasprotstva, pa jih more le na ta način, da ne obravnava najakutnejših problemov.

To je glavni vzrok, da društvo narodov ni razpravljalo o jugoslovansko-italijanskem konfliktu, ki že par mesecev razburja evropsko in svetovno javnost. Ta konflikt je v bivstvu samo konflikt med kontinentalnim francosko-nemškim blokom in veliko britanskimi aspiracijami. Anglija pušča svojemu zavezniku Italiji svobodne roke v obkrožanju Jugoslavije, ki predstavlja glavno vojaško silo male antante, zaveznice kontinentalnega bloka. Mala antanta je pred razpadom. Rumunija se je pridružila Italiji. To pomeni konec male antante, čeprav se ona skušala obdržati vsaj formalno. Nemško-avstrijska italijanska zveza je formalno obstojala vse do svetovne vojne. Tak značaj ima tudi mala antanta.

V novi balkanski vojni, ki se pripravlja in ki bo samo uvod v večje konflikte, bo na strani kontinentalnega bloka samo Jugoslavija, dočim bo na strani Italije oziroma britanskega bloka — Bolgarija, Madžarska, Grčija, Albanija. Izid nove balkanske vojne ni težko predvideti. Ona bi brez dvoma temeljito spremenila geografsko karto srednje in jugovzhodne Evrope.

Toda ta imperialistična vojna bi prinesla vsem evropskim ljudstvom nove težke izkušnje, glad in pomanjkanje, ruševine in rzvaline. Baš to hoče imperijalizem. Ker samo v krvi in ruševinah ustvarja kapital svoje kolonije. Samo zavedno delavstvo celega sveta lahko prepreči te kapitalistične nakane.

Kancelparagraf v Jugoslaviji.

Klerikalizem in tudi cerkvene oblasti imajo pred tem paragrafom silno velik strah in jezo nanj. O kancelparagrafu so govorili te dni v Belgradu v odboru za sestavo novega kazenskega zakona ter so sprejeli tudi takozvani kancelparagraf v zakon, kar znači že vnaprej, da bo v novem kazenskem zakonu obveljal.

Kakšna zverina pa je ta zakon?

Kancelparagraf je sicer izjemna določba, ki omejuje dosedanji privilegij, po katerem so verske cerkve lahko izrabljale cerkev tudi v politične namene za agitacijo pri volitvah itd. V cerkvi govornika ne sme nihče motiti, če ne, je kaznovan. Motiti ga tudi sedaj ne bo smel, toda duhovnik, ki bo imel v bodoče v cerkvi politične agitačne govore, ga bo oblast preganjala, če bo zvedela zato in ga tudi kaznovala do dveh let zapora.

Socialistična stranka je bila vedno proti izjemnim zakonom, zato načelno tudi ni za ta zakon, dasi ima kancelparagraf to dobro stran, da odpravlja deloma važen privilegij verskih cerkev. Verska cerkev opravlja svoje verske zadeve nemoteno, zato ni treba nobenih privilegijev. Nikakor pa ne gre, da bi cerkev v interesu meščanskih strank delala v cerkvi politiko in če bi se kdo predrznil ji ugovarjati, ko bi bila politika proti interesom socialno šibkejših slojev, bi ga pa obalsti zaprle in kaznovale, ker je motil cerkvene odredbe.

Naše stališče v tem vprašanju je enostavno. Verske cerkve naj imajo svobodo, ne smejo pa imeti predpravic, ki jih zavajajo v politično izrabljanje verskih čustev. Če pa hočejo verske cerkve gojiti pri svojih verskih obredih politiko, ki ni konkreten del verstva, potem mora imeti tudi javnost enako pravico, da tam pove, kar je treba.

Novi kancelparagraf izključuje torej iz cerkve vsakršno politiko. S tem paragrafom bo okrnjena vsaj deloma dosedaj veljavna predpravica, po kateri so duhovniki lahko v cerkvi, kjer nihče drugi nima besede, nastopali kot posvetni politični agitatorji za "svetost" kapitalistične družbe in nje zmagovanje v političnih bojih.

Vprašanje izrabljanja cerkve v politične namene seveda s tem še ni odpravljeno, ali napredek je; ena predpravica manj.

Mi smo za svobodo verskih cerkva, ne pa za njih predpravice.—"Delavska politika".

Razcep v klerikalni stranki. Kakor znano, se bije v klerikalni stranki že delj časa huda notranja borba. O tem smo že večkrat pisali, klerikal. vodstvu je pa doslej vedno uspelo kapacitirati nezadovoljneže, da niso nasprotja izbila prehudo na dan. Klerikalna stranka je medtem zaplavala bolj in bolj v reakcionarnost in ultramontanstvo — socialna struja se je bolj in bolj izločevala, duh Krekovega socializma se je sistematično izrival iz strankine ideologije. Prišlo je končno do preloma. Klerikalni mestni sosvet v Ljubljani je demisijoniral, vodja tega sosveta je pa bil dr. Stanovnik znani voditelj levičarske struje v SLS. Da stoje za to demisijo globlji vzroki in da gre za resen razcep v klerikalni stranki je razvidno sedaj tudi iz izjave, ki jo je podal dr. Stanovnik uredniku "Novosti". Ta izjava se glasi: "Že dve leti vodi vodstvo SLS srdito borbo proti mojemu očetu, bivšemu poslancu Stanovniku, ki se je bil zameril domačemu župniku in se ni hotel pokoriti vsem željam ljubljanskih mogočnikov. Kot sin sem stal na njegovi strani, a storil sem to tudi iz načelnega razloga. Borba se je raztegnila na moje prijatelje in se danes vrši med levičarji in desničarji v SLS. Pretili so mi z izključitvijo iz stranke, ako ne odložim svojih funkcij. Umaknil sem se, dokler je na krmilu sedanje vodstvo. Bivši minister dr. Gosar je naš dober prijatelj, a se boja ne udeležuje. Ljubljanska organizacija SLS. je zahtevala mene za nosilca liste pri oblastnih volitvah v Ljubljani. Na zahtevo vodstva sem se moral umakniti. To je zahvala dr. Korošca, da sem mu priboril ljubljanski mandat. Na vprašanje kaj hočejo krščanski socijalisti, je odgovoril dr. Gabrovšek: "Hočemo, da v SLS. zopet zavlada demokratizem in izgine klerikalizem, ki ga predstavljajo samovladna duhovništva. V naši stranki odločajo danes sami duhovniki, mi pa hočemo, da postane program SLS. zopet stvaren." Iz te izjave je torej dovolj zanesljivo in avtoritativno razvidno, da je razcep v SLS popolen, da se bijeta med seboj dva strogo ločena nazora o nalogah in taktiki SLS in da je le-ta popolnoma pod vplivom najbolj reakcionarnih struj.

Zanimive številke iz rudarskega življenja. Iz uradnega poročila, podanega pred kratkim na zboru delavskih zaupnikov iz vseh premogovnikov v Sloveniji, posnemamo, da je znašalo začetkom lanskega leta število delavstva v Trbovljah po kategorijah: (1) 236, (2) 2311, (3) 361,, (4) 1441, (5) 749 skupno 5098; v Hrastniku (1) 40, (2) 649, (3) 80, (4) 216, (5) 194, skupno 1179; koncem leta pa je znašalo število rudarjev v Trbovljah: (1) 196, (2) 1878, (3) 202, (4) 992, (5) 516, skupno 3784; v Hrastniku (1) 37, (2) 557, (3) 79, (4) 126, (5) 271, skupno 1070; število staroupokojencev je znašalo začetkom leta v Trbovljah: članov 512, vdov 378, enojnih sirot 246, dvojnih 26; v Hrastniku članov 160, vdov 109, enojnih sirot 78 in dvojnih 10; koncem leta v Trbovljah: članov 487, vdov 337, enojnih sirot 213, dvojnih 23; v Hrastniku članov 153, vdov 105, v ostalem isto število. Upokojenci po dr. Žerjavovem pravilniku so rapidno naraščali. V Trbovljah jih je bilo začetkom leta 99 in v Hrastniku 55, koncem leta pa v Trbovljah 344 in v Hrastniku 130. Pregled bolovanja v teku leta izkazuje naravnost porazne številke. V Trbovljah jih je bilo bolnih skupno 3310, v Hrastniku pa 1010.

Delavska telovadnica. Delavci v Studencih so otvorili 14. maja svojo novo telovadnico — prvo lastno delavsko telovadnico v državi! Telovadnic v državi, in zlasti v Sloveniji je dosti. Tudi imajo naše telovadne enote več svojih telovadnic, čeprav ne v lastnem telovadnem domu — toda sodrugi v Studencih so si zgradili svojo lastno, dovršeno in prostorno telovadnico iz lastnih sredstev in po lastni iniciativi, in to v času najhujše socialne krize, v času ko delavski zaslužek ne zadošča niti za najnujnejše življenske potrebščine — in so jo zgradili, da pokažejo delavstvu, da je treba stremeti kvišku, k izobrazbi duha in telesa ,tudi v najtežjih časih, in baš v najtežjih časih!

Lakota v Hercegovini. Med prebivalstvom Hercegovine, kjer so poplave lansko jesen povzročile veliko škodo, je zavladala velika beda in lakota. Da se odpomore vsaj najbednejšim, je finančni minister nakazal kot nujno podporo 5,5000,000 Din kot predujem za sadilce tobaka ter 2,500,000 Din za brezplačno razdelitev koruze najpotrebnejšim.

Ameriški poslanik v Mehiki odstopi.

Mexico City, 2. jun. — Tukaj poročajo, da ameriški poslanik Sheffield, ki odpotuje v kratkem v Evropo, se ne vrne več v Mehiko. Sheffield je poslal v Washington svojo ostavko in zahteva, da se sprejme.

RAZNE VESTI

ZAMORCI POZDRAVLJAJO NOVO UNIJSKO TAKTIKO.

Pensylvanska delavska državna federacija prizna plemensko enakopravnost.

New York, N. Y. — Društvo za napredek zamorskega ljudstva pozdravlja resolucijo, ki jo je sprejela Pensylvanska državna delavska federacija na svoji konvenciji. Ta resolucija se izjavlja za priznanje plemenske enakopravnosti in izjavlja, da so zamorski delavci ravnotako zvesti delavski organizaciji kot belopoltni.

Hišni gospodar mora dovoliti radio.

Chicago. — Ako hoče najemnik imeti radio v svojem stanovanju, mora vprašati lastnika hiše za dovoljenje, da sme postaviti anteno na strehi. Tako je razsodil 1. junija municipalni sodnik Frank M. Padden v prvi tožbi te vrste v Chicagu. Norman Brenner je tožil svojega hišnega gospodarja Jacoba Lowenberga za $1,000 odškodnine, ker mu je vrgel s strehe antento, ki jo je postavil tja. Na sodnikovo vprašanje, če je Brenner vprašal za dovoljenje, je tožnik odgovoril, da ni. "Potem nimate pravice ničesar zahtevati," je bil sodnikov odlok.

Stoletnica Chicaga in kralji.

Chicago, 2. jun. — Leta 1933 bo Chicago staro sto let. Ob tej priliki bodo velike manifestacije in slavnosti. Priprave so že sedaj v teku. Župan Thompson je včeraj osebno povabil na to stoletno slavnost tri skandinavske kralje: danskega, norveškega in švedskega ter predsednika finske republike. Vabila je nesel seboj mestni blagajnik C. S. Peterson, ki je včeraj odpotoval s švedskim pevskim zborom na turo v Evropo; on je tudi član komiteja za slavnost stoletnice.

Junijska poročna dovoljenja.

Chicago, 2. jun. — Običajno po vsej Ameriki je, da se v juniju izda največ poročnih licenc. Včeraj, prvi dan v juniju, je okrajni klerk dal 238 parom poročna dovoljenja. Lanskega junija je bilo izdanih vseh licenc skoro šest tisoč v Chicagu.

Suhači v bogatem kafeju.

Chicago, 2. jun. — Vesuvio restavrant na Wackerjevi ulici, ki je bil šele pred kratkim otvorjen in je stal nad 50,000 dolarjev, so snoči obiskali prohibiški agentje in si naročili steklenico viskija. Ko so ga dobili so izdali tiralnico in zaprli kafej.

Valentino je pozabljen.

Los Angelos, Cal. — Kako hitro celi čas vse rane! Rudolf Valentino, polbog ženskega sveta, je že pozabljen. Na letošnji praznik kinčanja grobov ni bilo nikogar na njegovem grobu v Hollywoodu — le njegova nekdanja kuharica je pustila tam dva majhna šopka rož!

Sneg v Južni Dakoti!

Black Hills, So. Dakota. — V tukajšnjem kraju — katerega si je predsednik Coolidge izbral za svoje letošnje letovišče — je 1. junija zapadel sneg. Toplomer je kazal 30 stopinj.

Samomor dveh mladih deklet.

Chicago, 2. junija. — Nepoznana 21letna ženska je včeraj po zavžitju strupa padla na tla na 57. in S. Honore cesti, medtem ko je skoro ob istem času s samokresom končala svoje dvajsetletno življenje Anne Balej v svoji sobi na 3007 W. 21. cesti.

McDonald je še bolan.

London, 2. jun. — Ramsay MacDonald, bivši laboritski premijer, ki se je zadnje dni vrnil iz Amerike, se mora po nasvetu zdravnikov vzdržati še mesec dni vsakega dela.

Litvinci ustrelili generala.

Kovno, 2. jun. — Litvinski rezervni general Kleszinski je bil včeraj ustreljen kot špijon sovjetske Rusije.

Otvoritev konference za kontrolo rek

Vojni tajnik Davis bo prečital na konferenci poslanico predsednika Coolidga. "Konferenca ne bo političnega značaja."

Chicago, 2. jun. — Včeraj se je tu otvorila konferenca, na kateri se razpravlja o kontroli rek, odnosno o kontroli reke Mississippi, ki baš sedaj preliva rodovitna polja v Misisipiški dolini. Radi te velike katastrofe, ki je zadela ondotne prebivalce in jim prezadela velikanske škode, je bila ta konferenca sklicana. Delegatje iz 27 držav so prišli, da pomagajo z nasveti pri delu, da se v bodoče več ne pripeti slična vesoljna poplava, ki je letos zadela Srednji zapad.

Glavni cilj konference je, da se zgradi ob reki Mississippi jezove in nasipe, ki bodo ščitili ljudi in imetje farmarjev v Misisipiški dolini pred poplavami. Dali bo konferenca vključila v svoj dnevni red programa tudi takojšnjo pomoč misipiškim poplavljencem ter če se bo na konferenci razmotrivalo o rehabilitaciji poplavljenih farm, je še dvomljivo.

Konferenco je sklical čikaški župan Thompson, ki je bil sam v prizadetih krajih takoj ob pričetku poplave. On trdi, da konferenca ne bo imela "političnega značaja" ter da se bo skušalo držati politiko ven iz njenega programa.

Predsednika Coolidga zastopa vojni tajnik D. F. Davis, ki bo danes tudi prečital predsednikovo poslanico konferenci.

Zanesljivo se pričakuje, da pride v Chicago na konferenco poplavljencev 25 tisoč ljudi.

Washington, D. C., 2. jun. — Kongresnik Longworth, ki je tudi vodja nižje zvezne zbornice, je izjavil, da bo jesensko kongresno zasedanje v decembru prav gotovo razpravljalo o dveh glavnih stvareh: o redukciji davkov in pa o kontroli veletokov. Longworth pride v soboto v Chicago na konferenco.

Policija rešila žensko iz goreče hiše.

Chicago, 2. jun. — Snoči je policija rešila 65 letno Mary Herman iz goreče hiše, kjer je bila zajeta v svoji sobi na 727 W. Ohio cesti. Ogenj ji je zaprl vse poti in v nevarnosti je bila, da zgori.

Samo sedem poljubov v enem letu!

Los Angeles, Cal. — Lawrence Wilson je povedal pred sodiščem, da mu je njegova žena dala samo sedem poljubov v celem letu. Sodnik je pritrdil, da je bila to slaba ljubezen od žene, in dovolil mu je ločitev.

Potres v New Jerseyju.

Asbury Park, N. J. — Trije potresni sunki so v sredo stresli 50 milj obrežja v North Jerseyju. V Long Branchu sta se zrušila dva dimnika. O drugi škodi še ni poročil.

Grška išče 40 milijonov.

Ženeva, 2. jun. — Uradno poročajo, da se je Grčija obrnila na Ligo narodov za mednarodno posojilo 40 milijonov drahem.

Rumunski premijer odstopil.

Bukarešta, 2. jun. — Premijer, general Averescu, je včeraj podal ostavko na zahtevo kralja Ferdinanda, ki bi rad videl koalicijsko vlado.

Konec ententne kontrole v Bolgariji.

Pariz, 2. jun. — Svet poslanikov je včeraj razpustil medzavezniško vojaško kontrolno komisijo v Bolgariji.

Žrtve avtov v Chicagu.

Chicago, 2. jun. — Nadaljne štiri osebe so včeraj tu usmrtili avti, kar je pognalo čikaško krvavo statistiko na 374 žrtev.

Ali želiš znati pravilno pisati in čitati angleško? Naroči si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Književna matica S. N. P. J.

Andrej Bogataj:

IZPOD PLASTI

(Dalje.)

"Oh, sladka domovina, boš li res mogla dati vse kreposti in zaklade, ki stremijo v višave in se enkrat prevrnejo in polomijo vse pod seboj. Spomeniki iz preteklosti nam pričajo, da so se že večkrat razvile sijajno opevane kulture, se je par mogotcev povzpelo nad vse, izčrpali so vse, kar so dosegli in znali, propadli so in za seboj pustili razvaline."

"Naloga vašega razreda je, da stopi na pot brezobzirnosti in vodi v treznost. Kadar pridrvi orkan, se mu je težko izogniti in kdor skuša varovati svoje ljubimce, je potegnjen v najhujši vrtinec. Najblažji, ki so vedno pripravljeni storiti le dobro, so pritegnjeni v neizmerno trpljenje in uničenje."

"Peter, domislili ste me na povest, katero sem čitala. Dopustite mi, da jo vama povem."

"Le govori, Jelica, popelji naju v mili vrtec cvetk, kjer se čujejo ljubke popevke nepokvarjenih src, kateri ne poznajo razburkanosti vrvečega stremljenja.

Dragi Rihard, skušala ti bom ugoditi, vsaj delno, ko te v mislih popeljem v daljno južno državo, kjer so nekdaj samodržno vladali mogočni veleposestniki, lastujoči cele pokrajine. Prebivalstvo je bilo odvisno od njih volje, mnogi so cenili svoje podložne nižje kot nemo živino. Na posestvu, raztezajočem še od morske obali, čez prijazne ravnine in valovite griče, je gospodaril ovdoveli stari Justin. Sin edinec je v tujini obiskoval šole. Starček sam je gospodaril na velikem posestvu, sestavljenem iz vasic ob gričkih in od posameznih hišic s podložnim prebivalstvom, katerih on ni smatral za podložnike, pač pa kot svojo veliko družino, kateri je bil kot skrbni oče, svetovalec in prijatelj. Skrbel je za njih blagostanje in vzgojo, mladini dopuščal, da si je izbirala svoj poklic, ji omogočal s samim seboj. Ali vsakdo je bil vesel, da je imel priliko ostati ali se vrniti na dom, kateri je bil kakor mala državica in živelo je vse v blagostanju. Na gospodarja je zrlo in se zatekalo k njemu kakor k dobremu očetu, njegov dom obdan s krasnim vrtom jim je bil svetišče in vsak si je štel v srečo, da je imel priliko posetiti na domu svojega gospodarja. Nikdo ne bi bil premišljeval, ako bi se bilo treba žrtvovati zanj. V sladki zavesti bi tekmovali med seboj. Starček je žel plačilo za njegovo dobrohotno delo, da bi ne bil zamenil za bližje dvorov. Splošno obožavanje mu je dopolnjevalo sladko srečo, dasi ga je visoka starost opominjala, da mu bo kmalu zapustiti priljubljeni dom in udano veliko družino. Pozval je domov sina, da mu izroči gospodarstvo, razkazeval mu je plod pametnega in pravičnega dela, seznanjeval ga z vsemi podrobnostmi gospodarstva in mu zabičeval, da nadaljuje njegovo delo, mu vcepljal razkošnost duševne sreče in zavesti, katero je užival sam. Ni mu bilo dano več dolgo opazovati ob strani svojega sina, kateri ga bo naddmestoval še spretnejše, ker je imel novega znanja. Spoznaval je veličastno srečo, ki jo je užival oče, mu je hotel dokazati, da se noče odtujiti od pokazane mu poti. Vse se je ovilo v veličastno žalje, ko so položili priljubljenega starčka na mrtvaški oder in vse je prihitelo poslovit se od dobrohotnega ljubljenca. Po celem posestvu se ni upal nikdo stopiti trdega koraka, niti spregovoriti glasne besede, da bi ne skrunil spomina na obožavanega moža, katerega jim je ugrabila neizprosna smrt. Dozdevalo se je, da tudi potočki utihljajo svoje žlobedranje, vetrič se ne upa vihrati po vejah dreves, da bi ne motil žalnega miru. Le mirna sapica kihlja in premika lističe, da je čuti kakor polahko ihtenje, ko spremljajo dobrotljivega starčka k zadnjemu počitku. Ali tudi solnčni žarki poznajo bol, ker se milo pretakajo ob rakvi, kot da jo hočejo še enkrat ogreti; ali jo obkle-pajo zato, da bi varovali dragomili zaklad pred razpadom.

Polagoma so se zopet pričele oživljati vasice, griči in doline, vse se je zopet oprijemalo svojega dela in posla, pod nadzorstvom mladega Lucija, kateri je skrbno sledil smotru svojega očeta, dasiravno je upeljaval boljše delovne opreme. Upeljati je hotel tudi boljši način pri obdelovanju polja. Ni mu bilo mogoče zmagovati brez tuje pomoči, najel si je oskrbnika, kateri mu je izpričal zmožnosti. Naročil mu postopanje po tradicijah očeta. Za blagostanje splošnosti morajo skrbeti vsi: oni na važnejših mestih imajo le večjo odgovornost in dolžnosti.

Nič jim ni kalilo mirnega življenja, le splošna želja je gnala vse, da so radovedno povpraševali mladega Lucija, kdaj si poišče nevesto, v zavesti si, da jim pripelje z njo še nove ljubkosti. Vedno zaposlen je skoraj pozabil na že izbrano družico in opomini so mu zbudili željo po nji. Napotil se je po njo. Potekali so dnevi in tedni, slednjič se vendar raznese vest, da je Lucij pripeljal na dom svojo nevesto. Okrasili so celi holmec, na katerem je stalo gospodarsko poslopje, da so praznovali ženitvanje, se poveselili in se spoznali z mlado gospodarico, ji vošćili srečo in želeli prijateljstva. V svesti so si bili, da more tako ljubko bitje, deliti le nove radosti in sreče. Vse jo je vzljubilo in v radosti gostovalo veliki praznik.

Po par dnevih gostovanja se je zopet vse oprijelo svojega posla, živahnost in red sta vladala povsodi, le v gospodarski hiši se je vse izpremenilo, ker mnogo let ni imel gospodarice.

Živahnost se je zopet naselila v njo, gredice cvetlic, med belimi stezicami so jo objele, trate so pozelenele in šopi dreves so ponosno stezali svoje vrhove v zrak in senčili hišo, kjer je gospodovalo od vseh oboževano bitje. Prebivalci posestva so ob večerih prihajali posedat na krasni vrt, da so slušali, ko je med prilivanjem cvetlicam po balkonih z nežnim glasom popevala mlada Celestina, ali se je sprehajala z Lucijem med njimi so skupno posedali in se pogovarjali. Čas jim je potekal v zadovoljstvu, tuji svet jih ni brigal, le tu in tam so se zglasili mestni gostje in prinašali novic, pripovedovali o bedi preprostega ljudstva po mestih, o brutalnosti gospodarjev nad podložnimi, o splošnem nezadovoljstvu in da se vse vprek govori o vstaji. Te novice so bile nerazumljive prebivalstvu Lucijevega posestva, in kakor so slišali, so tudi pozabili; ni jih brigal tuji svet, ker ga niso poznali. Sreča jim je bila mila, da je nad njimi gospodovala dobrodušna rodbina, katera je od roda do roda presajala, skrbno dobrohotnost napram podložnim. Tudi tedaj so upali, da jim mladi par vzgoji novo družino, katera bo gojila prijateljstvo z njimi in vse je nestrpno pričakovalo, kdaj se jim naznani rojstvo iskreno zaželjenega sinčka.

Nekega jutra se pa bliskovita raznesla govorica, da se je pri mladem paru zglasil gost in kričavo oznanjeval svojo prisotnost. Lucij je že v ranem jutru zasedel brhkega belca in jezdil po polju, se ustavljal pri ljudeh jim ves srečen naznanjal, da se mu je rodila hčerka. Niti na častitke ni imel časa počakovati, že je odjezdil naprej do druge grupe, da tudi tam da je duška svoji radosti.

Mlada mati je hitro okrevala in zopet so gostili godovanje še sijajnejše kakor ob poroki.

Nesreča tudi v tem miroljubnem kraju ni hotela izostati. Nekega večera so pripeljali oskrbnika mrtvega domov. Ko se je peljal po opravkih, sta se mu splašila konja, da se je povrnil voz tako nesrečno nanj, da je bil na mestu ubit. Splošno je bil priljubljen in vse je občutilo z žalostjo izgubo dobrega prijatelja in veščega delovodja.

(Dalje prihodnjič.)

Ali ste naročeni na dnevnik "Prosveto"? Podpirajte svoj list!

BISERI IZ SVETOVNE LITERATURE

F. M. Dostojevski:

Iz življenja Stepana Trofimoviča Verhovenskega

(Dalje.)

V.

Celo obleko, v kateri je hodil Stefan Trofimovič, je bila zamislila Varvara Petrovna po svoje. Obleka je bila elegantna in značilna: črna suknja z dolgimi škrici, zapeta skoraj do vrha, toda gizdavo se prilegajoča; mehak, poleti slamnat klobuk s širokimi krajci; bela batistova ovratnica z velikim vozlom in visečimi konci; trstika s srebrnim gumbom in lasje do ramen. Barva njegovih las je bila temnoplava, malce siveti so začeli šele zadnji čas; brke in brado si je bril. Pravijo, da je bil v svojih mladih letih nenavadno lep; po moji sodbi je bil tudi v starosti še jako prikupen. In vobče, mar je triinpetdeset let starost? Toda v nekakšni koketni spekulaciji na javni dojem se mož ne samo ni pomlajal, še postavljal se je s solidnostjo svojih let; in v svojem kostumu, visok in suhljat pa z lasmi do ramen, je bil res podoben očaku, ali še bolje, portretu poeta Kukolnika, litografiranemu v neki knjigi iz tridesetih let, zlasti kadar je sedel poleti na vrtni klopici pod cvetočim španskim bezgom, opiraje se z obema rokama na trstiko, odprto knjigo poleg sebe, pogreznjen v poetične misli nad solnčnim zatonom. Kar se tiče knjig, omenim, da se je zadnji čas nekam odtujeval čitanju, toda res šele prav proti koncu. Časnike in časopise, ki jih je naročala Varvara Petrovna v obilici, je čital redno. Tudi za uspehe ruske literature se je vedno zanimal, postavljaje skrbno svoje lastno dostojanstvo v pravo luč. Enkrat se je bil navdušil za študij naše višje notranje in zunanje politike sedanjega časa, toda kmalu je mahnil z roko in opustil to podjetje. Dogajalo se je tudi, da si je v roki odnesel na vrt Tocquevilla, v žepu pa skritega Paul de Kocka. Ali to so malenkosti.

V oklepaju naj pripomnim o Kukolnikovem portretu, da je prišla ta sličica Varvari Petrovni prvikrat v roke še kot deklici v plemiškem zavodu v Moskvi. Po navadi vseh deklet v penzionatih, da se zaljubljajo v vse, kar jim pride pred oči, ne izvzemši niti učiteljev, zlasti lepopisja in risanja, se je takoj zaljubila v portret; ali zanimiva niso dekliška svojstva, marveč dejstvo, da je Varvara Petrovna še v svojem petdesetem letu hranila to sličico med svojimi najintimnejšimi dragocenostmi, tako da je Stepanu Trofimoviču res nemara le zato sestavila kostum, nekoliko podoben onemu na sliki. No, seveda, tudi to je postranska reč.

Prva leta, ali točneje, v prvi polovici svojega bivanja pri Varvari Petrovni, je Stepan Trofimovič še vedno mislil na delo ter se vsak dan resno pripravljal k pisanju. V drugi polovici pa je menda le pozabil preteklost. Vse bolj pogosto nam je pripovedoval: "Mislim, da sem pripravljen k delu, gradivo je zbrano — in vendar, ne gre mi od rok! Nikamor ne pridem!" In malodušno je povesil glavo. Razume se, da ga je takšna tragika znanosti povišala v naših očeh; toda njemu samemu se je hotelo nečesa drugega. "Pozabili so me, nihče me ne pogreša!" mu je ušlo nekaterikrat. Ta huda pozabitost ga je posebno podjarmila prav pod konec njegovih petdesetih let. Varvara Petrovna je naposled spoznala, da je stvar resna. Mislil, da naj bo njen prijatelj pozabljen in odveč, je bila tudi nji neznosna. Da ga razvedri in mu obenem pomore obnoviti slavo, ga je spravila tedaj v Moskvo, kjer je imela v literarnih in učenih krogih nekaj odličnih znanj; toda izkazalo se je, da tudi Moskva nič ne izda.

Takrat je bil poseben čas; nastopilo je nekaj novega, kaj malo podobnega prejšnji tihoti, nekaj silno čudnega, kar si čutil povsod, celo v Skvorešnikih. Prihajale so razne vesti. Dejstva sama so bila vobče kolikor toliko znana, toda očividno je bilo, da se pojavljajo razen dejstev tudi ideje, ki hodijo isto pot. Bilo jih je neobičajno mnogo, in kar je najbolj vznemirjalo človeka, manjkalo je vsake primere, po kateri bi se dalo točno zvedeti, kaj pravzaprav pomenijo. Ženska natura Varvare Petrovne je hotela za vsako ceno videti v njih skrivnost. Sama se je bila že spravila na čitanje časnikov in časopisov, prepovedanih, za mejo natisnjenih knjig in celo proklamacij, ki so se začele tiste čase; vse take reči je dobivala. Toda namesto javnosti se ji je zavrtelo v glavi. Jela je pisati pismo; odgovorjali so ji malo, in čim dalje, tem nerazumljiveje. Slovesno je vprašala Stepana Trofimoviča, naj ji razloži "vse te ideje" enkrat za zmerom; toda njegova pojasnila je niso prav nič zadovoljila. On je gledal na vseobče gibanje z viška prevzetnosti; njegov večni refren je bil, da so ga vsi pozabili in ga nihče ne pogreša. Nazadnje se spomnili tudi na njega, izprva v zamejnem tisku, kot pregnanca in trpina, in takoj nato še v Petrogradu, kot bivše zvezde znanega ozvezdja; celo z Radiščevim so ga primerjali. Potem je pisal nekdo, da je že umrl, ter objubil njegov nekrolog. Stepan Trofimovič je mahoma vstal od smrti v vsej gloriji svojega dostojanstva. Vsa ošabnost njegovega pogleda na sodobnike je pojenjala naenkrat in se umeknila goreči želji, pridružila se gibanju in pokazala svoje moči. Varvara Petrovna se je takoj iznova in na vso moč zaverovala; strašno si je dala opraviti. Sklenila se je nemudoma peljati v Petrograd in tam praktično spoznati vse, vglobiti se osebno, in če mogoče, uporabiti v novi delavnosti vse svoje nerazcepljene moči. Izjavila je, med drugim, da je pripravljena osnovati svoj časopis in živeti poslej samo še zanj. Videč, da je prišlo tako daleč, je postal Stepan Trofimovič še prevzetnejši; že spotoma se je vedel proti Varvari Petrovni malodane kot pokrovitelj — kar je ona takoj shranila v svojem srcu. Sicer pa je imela še drugi, zelo važen vzrok za to popotovanje, namreč obnovljenje visokih zvez; treba se je bilo po možnosti v spomin poklicati velikemu svetu ali vsaj poizkusiti to. Javno pa je veljalo za namen potovanja svidenje z edinim sinom, ki je takrat končaval svoje študije na petrograjskem liceju. (Dalje prihodnjič.)

MARK TWAIN:

MALI KLATEŽ TOM SAWYER

Poslovenil I. Mulaček.

(Dalje.)

Vstala sta in se napotila dalje, roko v roki in brez upanja. Skušala sta izračunati, kako dolgo sta že v jami; vedela pa sta edino to, da so se jima zdeli dnevi in tedni; pa vendar je bilo jasno, da ni moglo biti tako, kajti sveče jima še niso pošle.

Dolgo potem — kako dolgo, nista mogla reči — je rekel Tom, da morata hoditi počasi in poslušati, ali ne bosta začula kapljanje vode — najti morata studenec. Našla sta ga kmalu in Tom je dejal, da je čas, da se odpočijeta znova. Oba sta bila silno utrujena, pa Becky je dejala, da misli, da bi šla lahko še malo dalje. Začudila se je, ko je slišala Toma, da je proti temu. Ni mogla razumeti, zakaj. Sedla sta in Tom je postavil s pomočjo ilovice svojo svečo predse. Misli so imele kmalu dovolj opravila. Dolgo časa nista izpregovorila besedice. Tedaj je prekinila Becky molčanje.

"Tom, tako sem lačna!"

Tom je vzel nekaj iz žepa.

"Becky se spominjaš na to-le?" je dejal.

Becky se je skoraj nasmejala.

"Najin ženitovanjski kolač je, Tom."

"Da — rad bi, da bi bil velik kot sod, kajti to je vse, kar imava."

"Na pikniku sem ga prihranila, da bi sanjala nad njim, Tom, kakor delajo odraščeni z ženitovanjskim kolačem — pa bo najin —"

In pretrgala je stavek. Tom je razdelil kolač; Becky ga je slastno zauživala, Tom pa je ogledaval počasi svoj del. Mrzle vode je bilo obilo, da sta završila ž njo svojo gostijo. Čez nekaj časa je Becky nasvetovala, da bi šla zopet dalje. Tom je molčal za trenutek, nato pa je rekel:

"Becky, ali lahko preneseš, če ti nekaj povem?"

Becky je prebledela, vendar je rekla, da misli, da lahko.

"Veš, Becky, ostati morava tukaj, kjer imava vode. Ta-le mali košček je najina poslednja sveča."

Becky se je zjokala in začela tarnati. Tom je storil vse, kar je mogel, da bi jo tolažil, pa uspeh je bil majhen. Naposled je rekla Becky:

"Tom!"

"Kaj, Becky?"

"Pogrešali naju bodo in šli iskat."

"Da, bodo! Gotovo bodo šli!"

"Morda naju že iščejo, Tom."

"No, mislim, da je prav mogoče! Upam, da že."

"Kadar se vrnejo nazaj na ladjo, mislim."

"Kdaj pa naju pogreše, Tom?"

"Tom, nemara je bilo že tema — ali bi opazili da naju ni?"

"Ne vem. Pa tvoja mati bi te pogrešila, kakor hitro bi prišli domov."

Prestrašen pogled na Beikynem obrazu je spametoval Toma in spoznal je, da je naredil veliko napako. Becky ni bilo treba iti domov tisto noč! Otroka sta postala zamišljena in tiha. Takoj nato je pokazal Tom nov izbruh tuge, da je tudi njej prišlo isto na misel — da je namreč mogoče, da preteče pol nedelje, preden pride gospa Thatcherjeva na to, da ni bilo Becky k gospej Harperjevi. Otroka sta upria svoje oči na košček sveče in gledala, kako se je topil; počasi in brez usmiljenja; videla sta naposled samo pol palca sveče, gledala, kako je mali plamen vzplapolaval, se vzdigoval in padal, splezal ob drobnem stebričku dima, se pomudil vrh njega za trenutek, nato pa — ju je objela črna grozna tema.

Kdaj se je Becky pozneje počasi zavedla, da je plakala v Tomovem naročju, ni mogel povedati niti eden niti drugi. Vedela sta samo to, da se jima je zdelo strašno dolgo časa, ko sta se zbudila iz globokega, omotnega spanja in se zopet zavedla vse svoje nesreče. Tom je rekel, da je morda že nedelja — brzčas tudi ponedeljek. Skušal je pregovoriti Becky, da bi govorila, ali njena beda je bila presilna, njeno upanje uničeno. Tom je rekel, da jih morajo sedaj že dolgo pogrešati in da jih brezdvomno že iščejo. Zavpil bo, gotovo pride kdo. Poskusil je; pa daljni odmevi so se glasili v temi tako strašno, da ni poskusil več.

Ure so minevale in glad je začel znova mučiti vjetnika. Del Tomove polovice kolača je bil še tukaj; razdelila sta ga in použila. Pa zdelo se jima je, da sta bolj lačna kot poprej. Bora skorjica kruha je samo še poostrila njun glad.

Čez nekaj časa je rekel Tom:

"Pst! Ali slišiš?"

Oba sta zadrževala sapo in prisluškovala. Slišati je bil glas, podoben jako slabemu klicanju. Kakor bi trenil, je Tom odgovoril, prijel Becky za roko in se tipaje napotil proti njemu. Kmalu je začel nanovo poslušati; zopet je bil čuti tisti glas, pa očividno malo bližje.

"Oni so!" je dejal Tom. "Že prihajajo! Pojdi, Becky — zdaj sva rešena!"

Radost obeh otrok je bila velikanska. Vendar sta napredovala počasi, kajti jarkov je bilo jako mnogo in je bilo treba paziti nanje. Kmalu sta dospela do enega in sta se morala ustaviti. Bil je lahko tri čevlje globok, lahko pa tudi sto — na noben način ni bilo mogoče priti čezenj. Tom se je vlegel na tla in segel kolikor je le mogel globoko. Nikjer tal. Ostati sta morala tam in čakati, da pridejo iskavci. Poskušala sta; daljni glasovi so se očividno vedno bolj oddaljevali! Trenotek, dva, in potihnili so popolnoma. Presunljiva nesreča! Tom je vpil, da je postal hripav, pa bilo je vse zaman. Tolažil je Becky, pa je minila cela večnost napetega čakanja, slišati ni bilo več nobenega glasu.

Otroka sta se vrnila tipaje nazaj k studencu. Dolgi čas je mineval počasi; zopet sta zaspala in se zbudila sestradana, potrta. Tom je menil, da mora biti že torek.

Nova misel mu je šinila v glavo. V bližini je bilo nekaj stranskih hodnikov. Bolje bi bilo preiskati nekatere izmed njih, kakor prenašati brez dela vso težo dolgega časa. Vzel je iz žepa vrvico svojega zmaja, jo privezal za skalo in odšel z Becky dalje; tipaje svojo pot je odvijal vrvico. Čez dvajset korakov se je končala pot z jarkom. Tom je pokleknil, tipal doli in nato okoli vogala, kakor daleč so mu segle roke; poskusil je iztegniti jo še malo dalje proti desni, v tem trenutku pa se je prikazala izza skale človeška roka s svečo! Tom je zmagovito kriknil in trenotek pozneje je sledilo roki telo — Indijanca Jova! Tom je bil kakor od strele zadet; niti ganiti se ni mogel. V naslednjem trenutku pa je bil neizmerno zadovoljen, ko je videl, da jo je "Španec" popihal in izginil izpred oči. Tom se je čudil, da Joe ni spoznal njegovega glasu, prišel k njemu in ga umoril radi njegovega pričanja pred sodiščem. Pa odmev je moral izpremeniti njegov glas. Tomov strah je oslabil vsako mišico v njegovem telesu. Dejal je sam pri sebi, da bi šel nazaj k studencu, če bi imel dovolj moči, in ostal tam in ga ne bi moglo nič premamiti, da bi se znova podal v nevarnost srečanja z Indijancem Jovom. Skrbno se je varoval, da bi ne izdal Becky, kaj je videl. Dejal ji je, da je vpil samo na "srečo".

(Dalje prihodnjič.)

Zelo važno za naročnike Prosvete.

Po sklepu seje glavnega odbora S. N. P. J., zborujočega meseca februarja, 1927, se POVIŠA NAROČNINA ZA DNEVNIK PROSVETO ZA $1:00.

Ta sklep stopi v veljavo od 1. julija, 1927, naprej. Upravništvo želi, da naročniki in članstvo ta sklep upoštevajo, kajti bil je potreben, da se ohrani list, kakoršen je, povečan na sedem kolon še za naprej in tako da imajo naročniki več dobrega gradiva.

Seja je tudi sklenila, da se da vsem naročnikom, ki so že sedaj naročeni na list, prilika, da lahko plačajo po stari ceni svojo naročnino in vsi, ki tako želijo, lahko to izvrše do 1. julija, 1927. To velja tudi za vse one, katerim poteče naročnina po 1. juliju, da lahko plačajo sedaj za naprej še po stari ceni.

Bratje in sestre, sedaj imate priliko, da pošljete naročnino, predno stopi v veljavo nova cena. Časa je še skoro dva meseca, vendar hitite s pošiljatvijo vaše naročnine in pridobite še kakega novega naročnika. Zapomnite, da je čas do 1. julija, 1927.

Cene po 1. juliju, 1927, bodo:

Dnevnik za celo leto $6.00, za pol leta $3.00.

Člani doplačajo za celo leto $4.80, za pol leta $2.40.

Za stare domovino stane za celo leto $9.00, za pol leta $4.50.

Za mesto Chicago in Cicero, za celo leto $7.50, za pol leta $3.75.

Te nove cene stopijo v veljavo takoj po 1. juliju, 1927.

FILIP GODINA, upravitelj.

Kaj ne zamerite!

Ko se razhaja družba in zadnji zapira vrata, se oprosti z besedami: "Pa kaj ne zamerite!" Cel večer ni izpregovoril besede, se oprošča, mogoče tako, ker je zadnji, ker ni kaj drugega reči ob razhodu. Možu so te besede ravnilo, s katerim ravna peneče valovje, ki se je dvignilo, zagnalo pod pritisi njegove vihravosti, pa pomirja: "Ne zamerite! Ljudje smo."

Odide, in ko bi se ozrl, bi videl kremžeče obraze za sabo, ali ozreti nazaj se ne sme.

Onemogla starka se opraviči znancem, ki so jo prišli obiskat v njeni bolesti. Tako je bilo! Saj veste, da bi bilo lahko boljše, pa ker ni, ne zamerite!

Za vsak pogrešek se hitimo brž opravičiti. Moramo, tako govore pravila olike, da se izognemo pohujšanju in zadelamo vrzel, ki zija med nami. Niti na misel nam ne pride, da bi vežbali jezik, ali nogo, da bi ne uhajala po tujcih, ampak se rajši opravičimo "ne zameri," in zopet je vse v redu. Radi razpravljamo o medsebojnem žaljenju, da še več, gojimo ga, kot da bi želeli ene same besede, "ne zameri" in v nji našli zadnje največje zadoščenje in naslado.

"Ne zameri!" Kako s temi besedami ponižamo sebe, tratimo čas in povzdignemo tistega, proti kateremu ijh spregovorimo.

Povspel sem se bil v višje ozračje, še ozrl se nisem v male nezgodice, ki se prigode dnevno, najrajši sem se ognil, prezrl gojitelje, prosjake zamer. Ker se pa le nisem mogel vedno izogniti, sem se nalahno in krepko dotaknil zamer in poskušal poučiti prosjake zamer, kako potratno je njihovo prizadevanje. Kako vulgarno z njimi človek razgali svojo praznoto, ki se vendar ne ujema z "gentlemanom."

Zaljubljeno so dvignili glavo in se hiteli še bolj opravičevati, tako da sem opustil nadaljni poizkus, jih prepustil v vrvenju na dnu, v upu, da jih njihov lastni "šepetalec" zdrami. Zganili se bodo in našli luknjico v mreži—izhod v hrib, kjer lepše solnce sije. Nikdar, kot takrat sem občutil trd neizprosen boj, ki si ga mora izbojevati najmanjša ideja, predno se ji da pod zemlje, predno se upošteje. V trd železni oklep jo obleci!

Čemu opravičbe? V časovnem valovju se pokaže, izločijo vsi obrisi, resnična prizadevanja, valovje vrže iz sebe vse, kar je bilo spuščeno tja, prerojeno, očiščeno se kopiči na obrežju. Kam pač bi šla energija? "Ne zamerite!" je pijavka. Redi se na naših prsih, slabi nam našo moč, pogled, vero v sebe, vero idealom in nas pušča slabotne za delo, ki je pred nami; šopiri napačen ponos, iz katerega se rode novi otroci svojih roditeljev. Razžaljeni naj govore v naše opravičevanje! — J. K.

SEZNAM PRIREDB SLOVENSKIH ORGANIZACIJ V CHICAGU.

"Basket Picnic" dne 12. junija. "Pioneer" v Willow Springs Forest Preserve.

Piknik društva št. 1 S. S. P. Z., dne 19. junija pri Vidmarju v Willow Springsu.

Piknik društva "Zarja", dne 27. junija pri Vidmarju v Willow Springsu.

Mladinski oddelek društev S. N. P. J. v Chicagu, piknik v La Grange parku, Forest Preserve, dne 31. julija.

Piknik društva "Zvon" št. 70 J. S. K. J. dne 4. julija pri Vidmarju v Willow Springsu.

Pioneer. Piknik dne 14. avgusta v Widmarjevem vrtu, Willow Springs, Ill.

Zveza slovenskih organizacij, piknik dne 21. avgusta pri Johnu Widmarju, Willow Springs.

Pioneer. Piknik dne 11. septembra v Clarendon Hillsu, Ill.

Veselica društva Pioneer dne 1. oktobra v avditoriju S. N. P. J.

OPOMBA: Ako prireditev Vašega društva ni označena v gornjem seznamu, sporočite datum in druge podatke na naslov: JOHN PUTZ, 1334 S. Racine Ave.

Ali ste že naročili Prosveto ali Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojcem v domovino.

RADA BI IZVEDELA,

kje se nahaja moj brat Anton Debelak, po domače Štefinšičev iz Retij št. 86, pri Loškem Potoku, Jugoslavija. Cenjene rojake prosim, če kdo ve za njegovo bivališče, da mi to naznanite, ako pa bode sam čital te vrstice, naj se prijavi svoji sestri, omoženi: Mary Kozjek, 489 Reed St., Milwaukee, Wis.—(Adv.)

FARMA NA PRODAJ.

obsegajoča 145 akrov zemlje, poslopje v dobrem stanju, tekoča voda, lep vrt in sladkorni trs. Nadalje 12 krav, konji in orodje. Redi se lahko 25 krav. Cena vsemu skupaj je $4500.00. Le malo naplačilo je potrebno, ostalo na obroke. Stanley Murdock, Cooperstown, N. Y.

Dve darili za nove naročnike

Kdor se potrudi v sedanji kampanji in dobi osem polletnih ali štiri celoletne naročnine za dnevnik "Prosveto" in pošlje celo vsoto upravništva, dobi krasno

samonapojno pisalno pero

in

avtomatični svinčnik

z lepim pozlačenim znakom S. N. P. J.

NAROČNIKI POZOR!

Znamenje (May 31-1927) pomeni, da vam je naročnina potekla ta dan. Ponovite jo pravočasno, da vam lista ne ustavimo. Ako lista ne prejmete, je mogoče vstavljen, ker ni bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, je mogoče vstavljen vsled napačnega naslova, pišite nam dopisnico in navedite stari in novi naslov.

Naši zastopniki so vsi društveni tajniki in drugi zastopniki, pri katerih lahko plačate naročnino.

Naročnina za celo leto je $5.00 in za pol leta pa $2:50. Člani S. N. P. J. doplačajo za pol leta $1.90 in za celo leto $3.80.

Za mesto Chicago in Cicero za leto $6.50, pol leta $3.25, za člane $5.20.

Za Evropo stane za pol leta $4.00, za vse leto pa $8.00.

Tednik stane za Evropo $1.70. Člani doplačajo samo 50c za poštnino.

Naročnino lahko tudi sami pošljete na naslov:

UPRAVNIŠTVO
"PROSVETA"
2657 S. Lawndale Ave.
CHICAGO, ILL.

NAROČITE SI KNJIGO "AMERIŠKI SLOVENCI."

5000 knjig za 5000 slovenskih družin.

ANGLEŠKO-SLOVENSKO BERILO

ENGLISH-SLOVENE READER

Sestavil Dr. F. J. Kern.

Knjiga vsebuje začetne nauke o izgovorjavi angleških besed; vaje za učenje angleščine; berila in članke; pesmi ter kratek angleško-slovensko in slovensko-angleški slovar (4,000 besed).

NAD 50 SLIK

Knjiga je pripravna za učenje angleščine in slovenščine. Kupite jo svojim otrokom.

Cena $3.00 s poštnino. Naroča se pri

Dr. F. J. Kern, 6233 St. Clair Avenue, Cleveland, Ohio.

KNJIŽEVNA MATICA S. N. P. J.

ima v zalogi sledeče knjige:

AMERIŠKI SLOVENCI—izvrstna krasna knjiga, obsega 632 strani, trdo vezana, vredna svoje cene, stane..$5.00

Slovensko-Angleška Slovnica—zelo poučna in lahko razumljiva knjiga za učenje angleščine, z dodatkom raznih koristnih informacij, stane samo.....$2.00

Zakon Biogenezije—tolmači naravne zakone in splošni razvoj, knjiga iz katere zamorete črpati mnogo naukov za telesno in duševno dobro.....$1.50

Pater Malaventura—V Kabaretu—zanimiva povest iz življenja ameriških frančiškanov, in doživljaji rojaka, izvrstno spopolnjena s slikami.....$1.50

Zajedalci—resnična povest in prava ilustracija doslej skritega dela življenja slovenskih delavcev v Ameriki..$1.75

Jimmie Higgins—krasna povest, ki jo je spisal sloviti ameriški pisatelj Upton Sinclair, poslovenil pa Ivan Molek $1.00

Zapisnik 8. redne konvencije S. N. P. J., 252 strani mehko vezana, stane samo.....50c

"Hrbtenica"—drama v treh dejanjih s prologom in epilogom—mehko vezana, stane samo.....25c

"Informator"—knjižica z vsemi potrebnimi podatki o S. N. P. J.—zelo priporočljiva za člane—stane samo..20c

Pišite pošje na:

KNJIŽEVNA MATICA S. N. P. J.
2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Ali ste že začeli

agitacijo za DNEVNIK PROSVETO? Kampanja je sedaj v polnem teku in prvi uspehi so se že pokazali. Ne bodite vi zadnji s prigiašenjem v to kampanjo. Pričnite takoj! Pridobite svojega znanca in prijatelja, da se takoj naroči na Prosveto. Čaka vas lepa nagrada, če pošljete dve ali več obnovljenih naročnin; ali pa vsaj eno novo.

Brez odbite provizije ste za enega novega naročnika za pol leta upravičeni do knjige "JIMMY HIGGINS," vredne $1; za celoletno naročnino dobite "SLOVENSKO-ANGLEŠKO SLOVNICO", vredno $2, ali pa druge knjige iz založbe "Književne matice" v vrednosti $2.

Za dve celoletni naročnini dobite lepo in debelo knjigo "AMERIŠKI SLOVENCI", vredno $5, ali pa druge knjige v vrednosti $5.

Vsi bratje in sestre S. N. P. J., takoj na delo za nove naročnike! Zlasti pa dopisniki, ki pišete, kako priljubljena vam je Prosveta. Še z agitacijo dokažite, da vam je res priljubljena in da delate za njeno razširjenje.

Naročnina je za celo leto $5, za pol leta $2.50; za Chicago in Cicero celoletno $6.50, za Evropo $8.

IZPOLNITE IN NEMUDOMA VRNITE TA KUPON.

PROSVETA, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Illinois.

Priloženo dobite naročnino $....., za katere pošljite Prosveto:

Ime ..... $.....

Naslov .....

Ime ..... $.....

Naslov .....